

Računsko mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — no-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2058

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Ljubljanska bolnišnica

Z mnogimi upanji in pričakovanji smo bli na organizacijo svoje svobodne države in eno od teh upanj je bilo tudi to, da rešimo vprašanje naše deželne, zdaj državne bolnice v Ljubljani, ki je že v stari državi v zadnjem desetletju, posebno pa seveda med svetovno vojno, ni več zadostovala dejanskim potrebam.

Toda sedemnajsto leto že čakamo in trkamo, prosimo in zahtevamo, da bi državni erar, ki je prejemal v tem času velike reparacijske in druge dohodke, tako da so bile državne blagajne navrhano polne, povečal bolnišnico, oziroma, da zgradi novo, toda do danes se nismo premaknili v tem oziru z onega položaja, v katerem nas je zatekla svetovna vojna in nas je našla Jugoslavija.

Tako doživljamo sedaj v ljubljanski splošni bolnišnici neznosno stanje, nevredno naše države in naroda, ki z vso prepričevalnostjo kriči, da mora država vsaj sedaj v tem oziru storiti nekaj za Slovenijo. Vprašanje razširitve ljubljanske splošne bolnišnice, oziroma zgraditve nove, ki bi staro razbremenila, ni samo vprašanje ljubljane, je vprašanje vse Slovenije, saj se zateka v ljubljansko bolnišnico prebivalstvo vse naše domovine in še celo s Hrvaškega, je pa tudi vprašanje prestiža naše države.

Ni mnogo let od tega, ko smo z vso vnemo podprli namero bivše oblasti samouprave po razširjenju bolnišnice za duševne bolezni. Razmere v tej bolnišnici so bile naravnost nečloveške in v sramoto civiliziranemu narodu. Nekoliko so se razmere omilile in izboljšale, ko je pozneje banovina kupila Novo Celje, kjer je sedaj okoli 300 bolnikov. Kar pa se tiče splošne bolnišnice, ni to sploh nobena bolnišnica več, ki bi to ime zaslužila. V njej ležijo po dva na eni postelji, časih celo po trije, otrok poleg starca, mnogi pa kar na tleh; bolniki ne uživajo primerne nege in pozornosti, kakor jo zahteva njihova bolezen, ker je premalo zdravnikov, premalo strojnega osebja in premalo pripomočkov in vse od dela izmučeno ter nejevoljno, bolniki pa moralno čisto depimirani v tem srednjeveškem »špitalus«, ki je po krivdi razmer bolj mučilnica ko zdravilnica! Bolnišnica je slabo dotirana, bolniki ne morejo biti pravilno razvrščeni po boleznih in po individualni potrebi nege posameznikov, ker so bolniki natrpani ko slanihi v sodu; da tudi zadosti stolov, nočnih omar in posod ni, se lahko prepriča vsak, kdor obišče ta kraj nesreče. Od časa do časa izbruhne sepa in mori ljudi, ki bi v drugačnih razmerah s stoodstotno gotovostjo z lahkoto ozdravili. Ni čuda, če se ljudje take bolnišnice boje.

Vprašanje bolnišnice v Ljubljani je tudi vprašanje enakopravnosti Slovencev z drugimi državljani. Vemo, da je Belgrad dobil pred kratkim krasno veliko bolnišnico, kjer je vse v steklu in ki je ena najmodernejših, vemo, da jo je dobil tudi Zagreb mesto stare, ki so jo podrli in čas je, da pridemo tudi mi Slovenci na vrsto. Je to v interesu države same, da skrbi za zdravje državljanov. V primeru kakšne kužne bolezni smo v Sloveniji, lahko rečemo, sploh brez bolnišnice. Sedanjí infektiski oddelček bolnišnice je v obupnem stanju in bi ga bilo treba prav za prav zapreti. Rodovi pred nami so bili v tem oziru mnogo na boljsem, kakor smo mi v našem prosvetljenem 20. stoletju. V slučajju kužnih bolezni so imeli na razpolago sedanjí šentpetersko vojašnico, pozneje pa izolirnico na ljubljanskem polju, ki pa sta sedaj nerabni in ju tudi ni mogoče predelati v ta namen. Nimamo bolnišnice za tuberkulozne, naša kirurgija je odločno premajhna, celo na dermatološkem, na internem, na ginekološkem in na drugih oddelkih manjka postelj, manjka prostora, manjka zdravnikov.

Po približnem računu bo letos ljubljanska bolnišnica sprejela okoli 25.000 bolnikov, to je še enkrat toliko kakor pred vojno. Razširitev, oziroma zgradba posameznih bolnišnic je nujno potrebna. Mnogo bi ljubljansko bolnišnico razbremenilo tudi, ako bi se zgradile nove, oziroma povečale dosedanje podeljske bolnišnice. Potrebna je bolnišnica v Kranju, pa tudi v drugih večjih podeljskih krajih. Saj se je izkazalo prav sedaj, ko razsaja griza na Dolenjskem, da obe bolnišnici v Novem mestu, pa tudi nekatere manjše drugod ne zadostujejo. Ako bi bilo več podeljskih bolnišnic, bi ljubljanska bolnišnica za prebivalstvo bolj oddaljenih krajev služila le v najbolj nujnih primerih ter bi bila nekaka klinika. Kliniko pa bo ljubljanska medicinska fakulteta, — ki bo nekač morala postati popolna, saj se je prav to jesen povečala za peti semester — nekoč nujno potrebovala.

Ob tej priliki naj se dotaknemo še enega perečega vprašanja ljubljanske bolnišnice. Mnogo je namreč zakrivila tudi uprava bolnišnice. Nočemo delati krivice, toda uprava bi morala v Belgradu nastopiti vse bolj energično in upravniki bolnišnice bi moral biti mož, ki bi znal energično zahtevati za svojo bolnišnico umevanja in podpore. Tako pa vidimo, da se je razpasel v ljubljanski bolnišnici neznosen birokratizem. Bolniki morajo izpolnjevati ob sprejemu kilometerke dolge formulacije, kakor da bi šli v kaznilnico, ne pa v kraj usmiljenja in hitre pomoči, zdravniki-volonterji se pritožujejo zaradi zapostavljanja in ko se na prošnjo bana vrnejo na delo, morajo plačati na zahtevo bolnišnične uprave celo 25 Din kolk, da sploh smejo zaslužiti delati! Niti v najbolj nujnih primerih soročnik ne sme obiskati umirajočega bolnika izven sprejemnih ur, ako nima pismenega dovoljenja primarija oddelka. Obiskovalci in osebje bolnišnice se po pravici pritožujejo zoper nepotrebne in žaljive šikane uprave. Na eni strani naraščajo nepotrebni novi izdatki, na drugi strani pa se slabša hrana bolnikom, ki v vsej povojni dobi ni bila še nikoli tako malo-vredna kakor je sedaj.

Po Mussolinijevem govoru

Anglija postala še bolj trdovratna

Laval se ne more odločiti

London, 3. oktobra.

Dobro informirani poročevalci hitlerjevskih »Münchener Neueste Nachrichten« je dobil o položaju, ki je nastal po Mussolinijevem govoru na Piazzii Venezia v Rimu (ki smo ga včeraj dobesedno prinesli — op. ured.), na merodajnem mestu v Foreign Officeu sledečo sliko:

Mussolinijev govor kljub slovesnim besedam duceja, da bo Italija storila vse, da se ne bi kolonialna vojska v vzhodni Afriki spremenila v evropski konflikt, ni v stvari ničesar spremenil, ampak je z angleškega vidika položaj celo poslabšal. Glavna skrb je sedaj v Londonu obrnjena na to, kaj bo odgovorila Francija na vprašanje angleške vlade, kakšno bo njeno zadržanje, če bi zaradi prodiranja italijanske vojske v Abesinijo izbruhnil resen konflikt med Italijo in Anglijo.

Anglija od Francije veliko zahteva, a malo nudi

V tem oziru so nemškemu dopisniku v Foreign Officeu rekli, da Anglija od Francije zaenkrat nikakor ni zahtevala kakšnega vojaškega dogovora na vsej črti, ampak izključno le, naj bi Francija dala Britaniji, če bi italijanske pomorske sile napadle angleško brodogradnjo, na razpolago svoja sredstva pristanišča ali vsaj pristanišče Toulon. Britska vlada je trdno odločena, da svoj spor z Italijo dovojuje do konca. Od Francije se zahteva v političnem oziru najmanj to, da se angleškim nameram vsaj ne bo postavila na pot, če se že noče udeleževati gospodarskih in eventualno vojaških sankcij proti Italiji. Angleška vlada pa slejkoprej ne namerava ugoditi protizahtevam Laval, ki grede v prvi vrsti za tem, da bi Anglija pristopila k vsem garancijskim paktom, ki se ji tako na zapadu kakor na vzhodu zdijo potrebni za varnost Francije, ker je Anglija nimenja, da, kar se tiče obrambe miru proti vsakemu neizvzanemu napadalecu v Evropi zadostuje slovesna izjava, ki jo je dal Hoare francoski vladi pred enim tednom.

Francoska levica strnjeno za Anglijo

Prostor, na katerem more Laval nihati med Anglijo in Italijo, se spriče to angleške politike vedno bolj zožuje. Ne bo več dolgo mogoče na eni strani Italiji zagotavljati, da Francija ne bo ostala samo nevtralna napram abesinski ekspediciji, ampak da jo bo Francija vsaj moralno slejkoprej podpirala, na drugi strani pa zahtevati Angliji, da hoče Francija ostati zvesta principom pakta narodov. To tem manj, ker se v Franciji sami vedno bolj poostrejuje notranja kriza, ki jo je izvala politika Laval, katera se odločno odobruje od desnice in centruma, prav tako odločno pa pobija od radikalno-socialistične levice in seveda tudi od socialistov in vseh ostalih antifašistov. Francoski ministriški svet se sestane v četrtek ali petek, ni pa pričakovati, da bi zavzel kakšno določno stališče, razun če bo izpolnil najbolj nujno željo Anglije, naj se ji da na razpolago toulonsko pristanišče, kar bo podpira tudi francoski mornariški minister Pietri. Mimogrede omenjeno, je Anglija vprašala tudi Španijo, ali bi ji dala na razpolago za vsak slučaj luko Cadix.

Nov italijanski predlog, ki ga Anglija odklanja

Laval se je, da bi se rešil iz svojega težavnega položaja, zopet odločil k posredovalnemu predlogu, o katerem trdijo v Parizu, da je prišel pravzaprav z italijanske strani, kar je jako verjetno, če pomislimo, da je Mussolini celo v svojem včerajšnjem bojevitem govoru pokazal željo, da z Anglijo pride do kompromisa. Ta predlog je sledeči: Italija sama naj dobi mandat samo nad onimi provincami, ki si jih je Abesinija osvojila šele pred 40 leti. To so vse pokrajine, ki se razprostirajo ob vzhodni abesinskega visokoraja do morja. Nad Abesinijo samo pa naj se proglasi mednarodni mandat, ki bi pa faktično bil v rokah Italije. Toda tudi ta predlog nima nobenega izgleda, da bi ga Anglija sprejela, in tako je tudi ta izhod že vnaprej zaprt.

Anglija bo, če treba, sama vkorakala v Abesinijo

Anglija bo spriče tega trdovratno nadaljevala svojo politiko, ki gre za tem, da Zveza narodov čimprej sklene kolektivne sankcije proti Italiji. Ta procedura pa bo dolgotrajna, ker bo Laval, ako ga medtem levica ne zruši, čisto gotovo nadaljeval svojo politiko, da tak sklep tim delj zadrži. Na to eventualnost so v Londonu že pripravljeni. Angleška vlada je v zvezi z vojnim svetom že precej časa na jasnem, kaj bo v slučaju, če bi ZN popolnoma odpovedala, storila. Ta sklep je ta-le: Kakor hitro bodo italijanske armade prekorakile mejo onega ozemlja, ki ga Anglija smatra za svoje interesno sfero, to je napajališče modrega Nila,

Dunajska vremenska napoved: še milo, oblačnost bo narasla.

Zagrebska vremenska napoved: Slabo vreme bo trajalo dalje, verjetne nevihte z dežjem in močnim vetrom.

Odločno zahtevamo, da nam v vprašanju bolnišnice država da, kar nam dati mora. Sedanja vlada, ki je pokazala, da hoče ozdraviti razmere v naši državi tudi v socialnem pogledu, ne bo ostala za to našo zahtevo gluha.

bo Anglija vkorakala od svoje strani, to je z zapada, namreč iz Sudana, v Abesinijo. V tej zvezi je mobilizacija, ki jo hoče izvesti Anglija v Egiptu. Anglija se tozadevno pogaja z egiptovsko vlado, ki naj sklene, da mobilizira 100.000 mož pod vodstvom angleških častnikov, v zvezi z indskimi vojaki, ki v kratkem dospo v Aleksandrijo. V Egiptu so sicer na delu nacionalistični opozicionalci, ki bodo skušali vreči Nazim pašo, ki je za tako sodelovanje z Anglijo, toda poskus nima veliko upanja na uspeh, ker je Egipt po veliki večini nastrojen proti Italiji.

Italija vkorakala v Abesinijo

Bombardiranje z letali — Adua in Adigrat napadena iz zraka — Addis Abebi grozi ista usoda

Abesinci za svobodo domovine

Asmara, 3. oktobra. c. Vrhovno poveljstvo italijanske vojske sporoča popoldne, da so se vojaške operacije proti Abesincem začele točno ob 6.30 zjutraj. Vse je bilo pripravljeno za prvi napad v redu in vojaštvo je prekorakilo mejo še pred sončnim vzhodom. Prva je šla naprej pehota, potem ko je artilerija opravila svoje. Tanki so spremljali ta pohod in popoldne je italijanska ofenziva z vsemi rodovi vojske prekorakila reko Majreb. Teška bombardna letala so spremljala ta pohod in bombardirala obenem z artilerijo sovražne postojanke. Prvo eskadro letal je vodil sam državni podtajnik grof Ciano. Italijanska ofenziva napreduje in je sovražnik povsod na umiku. Prvi jetniki so bili odpremljeni v ozadje. Italijanska vojska dozdaj še ni utrpela nobenih izgub.

Addis Abeba, 3. oktobra. c. Dopisnika »Havas« in »Reuterja« sporočata, da se italijanska ofenziva razvija v treh smereh. S severa prodira italijanska armada v provinco Agame, iz juga pa v provinco Ogaden. Ta dva dopisnika sporočata, da so v provinci Agame Italijani bili vrženi nazaj v svoje prve postojanke.

Ženeva, 3. okt. Kljub demantiju italijanske agencije Stefani, da italijanske čete ne prodirajo v Abesinijo, se doznava, da so Italijani že prodrli do Adu, katero bombardirajo. Enako obstreljuje italijanska vojska Adigrat, severovzhodno od Adu. Dočim se to vrši na severu v neposredni bližini meje med italijansko Eritrejo in Abesinijo, prodira italijanska vojska tudi v pokrajino Ogaden,

Kaj bo storila Evropa?

Skupščina ZN se sestane v ponedeljek

Ženeva, 3. okt. c. Svet Zveze narodov se sestane v soboto ob pol 11. Seje se udeleže vsi člani sveta ZN. Skupščina ZN je sklicana za ponedeljek. Obe seji sta bili sklicani nujnim potom.

Grčija se pridruži Angliji

Atene, 3. okt. c. Grška vlada objavlja, da se bo Grčija strogo držala predpisov pakta ZN v vojni med Italijo in Abesinijo. Izjavlja, da Grčija ne more ostati nevtralna. Zato je danes izdala vlada vsem grškim ljudem prepoved, da bi vozile karkoli v Italijo ali pa izven Italije.

Washington, 3. okt. c. Vest o izbruhu vojne v Afriki je prispela semkaj okoli polno. Vlada je takoj objavila uradno sporočilo izjavljajoč, da bo Amerika ostala absolutno nevtralna.

Tokio, 3. okt. c. Japonska vlada objavlja uradno, da ostane nevtralna v vojni med Italijo in Abesinijo.

Francija se ne boji zapletljajev

Pariz, 3. okt. c. Zvečer je potoval skozi Pariz lord Eden v Ženevo. Na kolodvoru se je sestal s Lavalom, ki odputuje v Ženevo jutri. Nocojšnji »Tempsc« sporoča uradno stališče francoske vlade. Piše, da ni treba izgubljati živcev. Vkljub nesrečni vojni v Afriki ostajajo vrata še zmeraj odprta za vse polne možnosti potom diplomatskih pogajanj. Gotovo je, da bo vojna ostala omejena na Afriko.

Amerika odločno za mir

Newyork, 3. oktobra. AA. Predsednik Roosevelt je imel na tujakšnjem vseučiliškem stadionu, na katerem se je zbralo 60.000 ljudi veliki govor o zunanji politiki ameriških Zedinjenih držav. Poudaril je, da se bo vlada obranila sleherne nevarnosti, ki bi lahko nastala za ameriški mir. Nevarnost se bodo politike »dobrega sosedsstva narodov« oprijeli tudi drugi narodi. Največji pisatelj v ameriški zgodovini je že pred nekaj stoletji dejal, da so največji oblaki, ki se morejo zbrati nad človeško družbo, vojne in domači spori. Američani se bodo z vsemi sredstvi borili, da narodi ne bodo znova zagrešili napake, kakršna se je zgodila pred 20. leti, ki je spravila civilizacijo na tako nizek nivo. Naj se stvari na svetu razvijajo kakorkoli, ameriški narod in njegova vlada hoteta le eno: živeti v miru z vsem svetom!

Nevarnost vladne krize v Parizu

Pariz, 3. oktobra. Nevarnost krize Lavalove vlade je vedno večja. Na čelu opozicije stoji Herriot, kateremu sekundira najbolj Flandin. Tudi mornariški minister Pietri je baje med opozicionalci, ki zahtevajo od Laval, da se postavi na stran Zveze narodov oziroma Anglije, ali pa da vsaj zavzame v sedanjem težkem mednarodnem položaju čisto določno stališče. Ohenem se silno ojačuje antifašistična akcija.

kjer se je začela velika bitka. Abesinska vlada je poplala v Ženevo protestno noto, kjer opozarja na številne človeške žrtve in veliko gmotno škodo, ki jo povzroča italijanski bombardement.

Še bolj važne so pa diplomatične posledice tega koraka, ki dajejo Zvezi narodov sedaj pravico, da sklene sankcije avtomatično.

Addis Abeba, 3. okt. TG. Italijani so vrgli na Adu 78 bomb, ki so napravile veliko škodo zlasti Rdečemu križu. Bilo je ubitih tudi veliko ljudi, predvsem žensk in otrok.

V Addis Abebi sami je cesar prebral množici mobilizacijsko povelje, ki je bilo sprejeto z nepopisnim navdušenjem. Mobilizacija bo spravila na noge okoli 1 milijon 100.000 vojakov. Četrť milijona domobrancev bo pod poveljstvom rasa (kneza) Kassa z glavnim kvartirjem v Gondarju branilo sever. Ta vojska ima municije in živil za dve leti. Vzhodno mejo bo branil ras Selum z 200.000 možmi z glavnim stanom v Adui. Sektor Makale bo branila armada 150.000 mož. Najvažnejšo točko meje pa bo branil ras Molugeta, vojni minister. Ta črta varuje najtežje dostopno provinco Danakil.

London, 3. okt. TG. Ko so časopisi naznanili izbruh sovražnosti v Abesiniji, so se ljudje za liste kar trgali. Redakcije listov oblegajo velike ljudske množice. Ljudje se spominjajo, da se je minula svetovna vojna tudi začela v mesecu avgustu. Kljub temu je ljudstvo mirno. Abesinsko poslanstvo kar oblegajo bivši častniki, ki se javljajo za vojsko v Abesinijo.

Veliki manevri amer. brodogoja

San Francisco, 3. okt. b. Ob obali zapadne Severne Amerike se vrše veliki manevri ameriške mornarice. Teh manevrov se je udeležilo 130 vojnih ladij in okoli 100 letal. Cilj, ki naj se s temi manevri doseže, je ta, da se skuša preprečiti izkrcanje tujega vojaštva na ameriški zapadni obali. Na te velike vojaške vaje je prišel sam predeednik severno-ameriških držav Roosevelt, ki je ob tej priliki tudi izjavil, da Amerika nikakor ni za vojno in da se bo v slučaju, če bi ta le izbruhnila, zadržala nevtralna.

60 milj. posojilo Albaniji

Rim, 3. oktobra. Italijanski finančni minister je pooblaščen, da izplača družbi Svea 60 milijonov lir posojila v desetih letnih obrokih. Prvi obrok 6 milijonov lir je bil že izplačan 30. septembra. To žrtve je vzela Italija nase zato, da bi v slučaju konflikta z Anglijo mogla obvladati Otrantsko ožino in se posluževati albanških pristanišč, da prepreči vpad angleškega brodogoja v Jadran. To je postalo potrebno zaradi tega, ker se je bati, da ne bi monarhistična vlada, ki jo bodo v Grčiji v kratkem dobili, odpila Angliji vsa grška pristanišča.

Kritično stanje v Bolgariji

Sofija, 3. okt. m. Včerajšnji dogodki v Sofiji so razburili vse bolgarsko javnost. Kakor znano, je bilo pri tej priliki aretiranih nad 100 uglednih opozionalcev, za katere je vlada zvedela, da so pripravljali zaroto in prevrat. Po vsej Bolgariji je zavladalo težko ozračje, kajti aretacije se nadaljujejo skoraj vsake pol ure in ječe so polne političnih kaznjencev. Po mestu se vedno krožijo orožniške, vojaške in konjeniške patrulje, številni policijski agenti pa vršijo preiskave po stanovanjih uglednih bolgarskih politikov, katerim neprestano napovedujejo aretacije.

Najhuje pri vsem tem je, da so se našli številni pristaji Damjana Vileva tudi v armadi sami, ki je tako postala današnjemu režimu nezamisljiva in bi bila mogla izvršiti z oboroženo silo prevrat, če bi vlada pravčasno ne odkrila široke zasnovane zarote. Vlada misli, da je zadužila nevarno iskro, ki je grozila zanetiti požar.

Berlin, 3. oktobra. AA. Iz Klajpede poročajo, da šteje glasov le polagoma napreduje. Uradni volilni podatki bodo znani bržkone šele prihodnji tork.

Velika revija naše vojske

Brčko, 3. okt. Dava se je v navzočnosti Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika Pavla vršila velika revija čet, ki so sodelovale pri manevrih. Revija se je vršila v Ravnem gaju pri Brčku. Defiliralo je 26.900 vojakov. Defilejo so prisostvovali razen Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika Pavla in njegovega spremstva predsednik vlade dr. Stojadinović, minister za vojsko in mornarico general Peter Živković, vsa generaliteta, generalni štab, vojaški svet in vsi tuji vojaški poslanca.

Zmagoslavne severne čete

Najprej so defilirale čete zmagoslavne generala Stanislavjevića, poveljnika severnih čet. Čete so kazale izvrstno sliko. Ker je ponoči padal dež in pobral ves prah, je bilo vreme nenavadno ugodno za revijo. Velika množica ljudi in mnogo rezervnih častnikov se je takisto zbralo v Ravnem gaju in opazovalo revijo čet. Ljudstvo je navdušeno vzvikalo Nj. Vel. kralju Petru II. Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu in naši slavo omenjeni vojski. Čete so v svoji popolni vojaški opremi dajale odlično marmeladno vtis. Razen polkovnih zastav, so nosili tudi posebne manevrske zastave posameznih oddelkov. Na čelu čet, ki so korakale v vrstah in pozdravljale Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika na posebno okrašenih tribuni, je bil voditelj manevrov general Krstić in njegov pomočnik štaba general Antić. Dve vojaški godbi severnih in južnih čet sta menjaje se sviralu koračnice. Defile je zbrana množica navdušeno pozdravljala.

Južne čete

Južne čete so bile sestavljene po večini iz rezervistov, severna vojska je bila pa kombinirana iz čet in bataljonov raznih enot celotne naše vojske in so tako opazovalci imeli priliko videti okvir vse jugoslovanske vojske. V tej vojski so bili zastopani vsi kraji naše države in vse enote, tako da je pred očmi množice gledalcev stopala sinteza jugoslovanske vojske. Defile se je končal ob 10.30. Severna vojska je defilirala eno uro, južna pa pol ure.

V zvezi z manevri je treba poudariti delo naših železničarjev na slabi progi, ki drži v Brčko. Reči se mora, da so tudi oni poleg naše vojske mnogo pripomogli k poskusni mobilizaciji, in jim gre velika pohvala.

Naredba min. gen. Živkovića

Minister za vojsko in mornarico general Peter Živković je izdal na čete, ki so se udeležile manevrov, naredbo, ki se glasi:

JUNAKI!

Pri manevrih, ki so se danes končali, je sodeloval samo del naše velike jugoslovanske vojske, toda preko vas, zbranih iz vseh krajev naše prostrane domovine, v vrstah enot, ki so izvršile te velike vojaške vaje, je so-

deloval ves naš jugoslovanski narod. Pri tej priliki se je izvršila tudi poskusna mobilizacija za to določenih enot. Izvršila se je s primerno hitrostjo v najboljšem redu in s popolnim uspehom, kar daje sijajen dokaz naši vojaški pripravljenosti in narodni zavesti. Spremljajoč delo vseh enot, ki so se udeležile manevrov, sem ugotovil s posebnim zadovoljstvom, odlično zadržanje in primerno disciplino v vseh momentih in ves čas manevrov, vašo silo, vztrajnost pri gibanju in neomejeni polet in vzdržljivost v bojih. Pri tej priliki sem se prepričal, da vas, ki v manevrih enotah zadržate ves jugoslovanski narod, kraste vse visoke vojaške lastnosti naših slavnih prednikov, s čimer ste dokazali, da ste dostojni potomci neustrašnih, s slavo ovcenanih in neumrljivih junakov, ki so v svoji ljubezni in brez strahu stoletja in stoletja neselbeno prelivali svojo kri in posejali svoje herojske kosti po nešteti bojnih naših prostrane domovine, pa tudi zunaj njenih meja, dokler niso naposled ustvarili današnje lepe in velike kraljevine Jugoslavije in nam jo, svojim potomcem zapustili, da jo čuvamo in ohranimo, pa naj bi kdorkoli navalil na njo.

Junaki! Videč vaše brezhibno zadržanje in visoke vojaške vrline, ki ste jih pokazali v vsej svoji vojaški službi pri teh manevrih, verujemo v vašo neomajno ljubezen do naše mile domovine in narodne dinistije Karađorđević ter v to, da ste zmerom pripravljeni, ne straseč se žrtve tudi svojega življenja, izpolniti volilo vaših slavnih prednikov, da ohranimo močno Jugoslavijo. V tej veri pohvalimo vaše delo in zadržanje in vas pozivamo, da tako zbrani iz vseh strani naše lepe domovine, pozdravimo našega ljubljene kralja z gromkim vzvikom: Zivel Nj. Vel. kralj Peter II.

To naredbo so prečitali vsem enotam po končani reviji.

Brčko, 3. okt. Na svečani večerji je proslavil predsednik občine Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika Pavla, da bi pomagal izpolniti kredit za dograditev bolnišnice v Brčku. Za dograditev je potrebnih še 250 tisoč Din. Nj. kr. Vis. knez-naměstnik Pavle je predsedniku občine izjavil, da bo storil potrebne korake, da se ta vsota, namenjena za dograditev, izplača. Predsednik občine je nato prosil Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika, da bi se bolnišnica v Brčku imenovala »Bolnišnica Nj. kr. Vis. kneza-naměstnika Pavla«. Nj. kr. Vis. knez-naměstnik je prošnji ugodil.

Brčko, 3. okt. Nj. kr. Vis. knez-naměstnik Pavle je v spremstvu predsednika vlade dr. Stojadinovića odpeljal ob 12.30 a svojim posebnim dvornim vlakom iz Brčkega v Beograd.

I. seja občinskega odbora v Mariboru

Maribor, dne 3. okt. Danes zvečer ob 6. se je vršila prva seja novega občinskega odbora v Mariboru. Novi občinski svetniki so se zbrali polnoštevilno k zaprezi. Banško upravo je zastopal podnačelnik okrajnega načelnika za Maribor levi breg Modrijan, ki je zapisel najprej novega mestnega župana dr. Juvana. Po zaprezi je imel dr. Juvan sledeči govor: »Gospodje! Sedaj, ko je dobilo mesto svojo redno občinsko upravo, je naša dolžnost, da po hitro naše misli k našemu vzvišenemu vladarju. Kmalu bo poteklo leto, ko nam je ugrabila zločina roka našega velikega kralja Aleksandra Zedinitelja. S tem zavratnim umorom so hoteli sovražniki naši državi omajati temelje. Toda kruto so se varali. Baš ta gnusni zločin je bil povod, da se je ves narod v ljubezni in zvestobi oklenil svojega mladega kralja. Tudi mi danes v smislu svoje prisege slovesno izpovedujemo neomejeno vdanost, vernost in ljubezen svojemu kralju in visokemu kraljevskemu domu. Zato vas pozivam, da z mojim vred zakličete: Zivel kralj Peter II., zivel visoki kraljevski dom. Obenem prosim, da me pooblastite, da odposljam udanostno brzojavko.

Gospodje odborniki! Prisegli smo danes, da bomo zvesti svojemu kralju, da bomo spoštovali obstoječe zakone in varovali državne in samoupravne interese. Vem, da morem v imenu nas vseh izjaviti, da bomo to svojo prisego zvesto držali. Pri vsem našem delu naj nam bo vodilo zakon, ki ga bomo vedno in povsod spoštovali, zahtevali pa bomo tako lahko tudi od svojih soobčanov, da ga spoštujejo. Enakopravnost vseh občanov pred zakonom, to mora biti naše galo za naše delo.

Maribor je bil vedno nacionalno mesto in suvar nacionalnega in državnega edinstva. Naša skrb bo, da se bo nacionalna in državna ideja še bolj utrdila ter da bo pronicljiva med vse sloje prebivalstva. Tako bomo varovali državno korist, kakor to od nas zahteva zakon, vest in prisega. Varovali bomo samoupravne koristi. To predvsem a tem, da bomo dobro in varčno gospodarili ter da bomo tako varovali koristi vseh panog našega mestnega gospodarstva. Vsak občan ima enake pravice, pa tudi enake dolžnosti. Varovali bomo občinsko avtonomijo in naša briga bo, da čim prej dosežemo še bolj široko samoupravo. Zato je naša želja, da se čimprej izvršijo svobodne in tajne volitve, da morejo občani poslati v mestno upravo moše, ki z ljudskim zaupanjem vodijo usodo in upravo našega mesta.

V vsem svojem poslovanju bomo postopali v smislu vladne deklaracije, ki je prinesla svobodo in enakopravnost državljanov pred zakoni in ki izjavlja, da hoče uvesti v državno in samoupravno upravo red in zakonitost. To vladno naročilo zaupanja pozdravljamo danes, zlasti se gospoda ministrskega predsednika, kakor tudi našega voditelja notranjega ministra g. dr. Antona Korošca, katerega Slovenci kot svojega voditelja ljubijo in spoštujejo. Zato predlagam, da odposljemo tako g. ministrskemu predsedniku kakor tudi g. notranjemu ministru pozdravne brzojavke.

Pri svojem delu bomo rabili podpore nadrejenih oblasti, to je banske uprave. Zato pozdravljamo z današnje seje tudi g. bana dravske banovine ter mu izrekamo svojo vdanost ter ga prosimo, da nas pri našem težkem delu podpira, da bomo mogli svojo nalogo čim uspešneje vršiti. Predlagam tudi, da odposljemo gospodu banu pozdravno brzojavko.

Na čelo mestne uprave prihajamo v težkih časih. Gospodarska kriza je zajela vse sloje našega prebivalstva in tudi našo državno ter samoupravno gospodarstvo. Davčna bremena rastejo, davčna moč občanov pa pada. Zato moramo upoštevati težak gospodarski položaj našega meščanstva. Gospod minister financ je izdal navodilo, da se mora pri prihodnjem proračunu štediti in omejiti tako osebne kakor tudi materialne izdatke. Tudi, če bi tega navodila ne bilo, bi bila naša dolžnost, da sami od sebe uvedemo najstrožjo štednjo in znižamo izdatke, ker davkoplačevalci novega bremena ne morejo več prenesti. Novih dolgov ne bomo smeli delati. Nakup grada in najetje posojila za prepotrebno novo meščansko šolo nam prinaša nova bremena, za katera bomo itak morali iskati kritja. Ta bremena pa so tudi vzrok, da je vsaka večja investicija za bodoče proračunsko leto popolnoma izključena. V teh težkih časih se mora odložiti vse, kar ni neobhodno potrebno, da se vzdrži normalno gospodarstvo našega mesta. Ne bomo pa mogli zmanjšati izdatkov za socialne in prosvetne svrhe. Občina je poklicana, da vrši svojo prosvetno nalogo, da širi prosveto v mestu, da podpira prosvetne in kulturne institucije. Teh izdatkov ne bomo mogli krčiti. Ravno tako pa tudi ne izdatkov za socialne svrhe. Pomanjkanje in beda se širita v našem izrazito industrijskem mestu od leta do leta, brezposelnost in revščina sta dosegli svoj višek in bomo morali iskati ter najti kritje, da zadostimo svoji nalogi. Zlasti bomo morali najti sredstva in kritje v svrhu pomožne akcije. Morali bomo vsaj v isti meri podpirati revne občane kakor do sedaj kakor bo tudi treba vzdrževati vse tozadevne obtoječe mešne institucije. Naša skrb bo tudi, da započnemo akcijo za znižanje najemnin, ker so te za današnje razmere previsoke in upamo, da bomo našli razumevanje pri hišnih posestnikih.

Teh par misli sem hotel danes poudariti. Vabim vas na delo. Mestna občina je pretežno gospodarska korporacija, zato je vsako strankarstvo izključeno. Vsi hočemo delati za blagor občanov in prosim, da pri našem delu ne bo strankarstva, nobenega medsebojnega sovraštva, vodi naj nas pri našem težkem in velikem delu samo blagor občine in občanov. Jaz za svojo osebo obljubljam, da bom postopal po teh načelih, vas pa vabim, da mi pomagate in me podpirate pri vodstvu občine, da bomo uspešno varovali koristi občine in občanov. V tem smislu vas na današnji seji pozdravljam in kličem: Vsi skupaj složno na delo za narod!

Nato je župan zaključil sejo.

Druga seja novega mestnega sveta. — Volitve v odseke in upravo mestnih podjetij.

Pol ure po prvi seji je otvoril mestni župan dr. Juvan drugo sejo. Na dnevnem redu so bile volitve v posamezne odseke in v upravo mestnih podjetij. Za to sejo je vladalo izredno zanimanje. Izvoljeni so bili:

PRAVNI ODSEK.

Dr. Miler Ferdo, Hrastelj Franc, dr. Kovačič Janko, Leskover Josip, Meglič Otmar, Ozvatič Ignacij, Petijan Josip, Pogačnik Bogdan, Stabej Jože, dr. Sušnik Franc, Wurzinger Ivan.

SOCIJALNO-POLITIČNI ODSEK.

Aljančič Albert, Jan Ignacij, Kores Martin, Kotnik Anton, Grčar Viktor, dr. Pihlar Janko, Prijatelj Ivan, Remih Franc, dr. Sušnik Franc, Veronek Franjo, Zitnik Miro.

GRADBIENI ODSEK.

Stabej Jože, ing. Jelenc Jože, Jemec Ivan, Munda Alojzij, Aljančič Albert, Poiočnik Ferdo, Sluga

V spomin pokoj. kralja

Ljubljana, 3. oktobra. AA. Kraljevska banska uprava dravske banovine razglasi:

Dne 9. t. m. se bodo po vseh cerkvah vršile žalne službe božje za blagopokojnim vitočkim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Državni uradi ta dan ne bodo uradovali, vsi trgovski in obrtni obrati pa morajo biti predpoldne zaprti. Kjer bodo pa komemoracije popoldne, kakor n. pr. v Ljubljani, naj bodo obrati zaprti tudi popoldne, in sicer v času, ko traja komemoracija.

Nov glavni ravnatelj železnice

Belgrad, 3. okt. m. Za glavnega ravnatelja državnih železnice je postavljen ing. Dimitrije Naumović, ravnatelj državnih železnice v Sarajevu, za ravnatelja državnih železnice v Beogradu je pa postavljen Nikola Gjurić, referent prometnega ministarstva v poklju. Dosedanji ravnatelj beograjskega železniskega ravnateljstva Aleksander Petrović je postavljen za ravnatelja rečnega in pomorskega prometa.

Zborovanje pohorcev v Kazini

Da bodo čitatelji »Slovenec« informirani, kaj je govorila in sklepala »pohorska akcija«, to je bivša JNS ali »pogorelec«, ki so imeli v torek zvečer v ljubljanski Kazini sestanek, smo preskrbeli naslednje avtentično poročilo:

Sestanek je sklical ljubljanska organizacija JNS. Povabila je nanj svoje najbolj zveste somišelnike iz Ljubljane in okolice. Ti somišelniki, katerih se je nabralo okoli 150, so bili povabljeni a posebnimi povabi. Videli smo g. poslanca Rajko Turka, župana Hafnerja iz Škofje Loke in druge. Prav prisrčno so ti zborovalci pozdravili tudi bivšega podbana dr. Pirkmajerja. Na sestanku so govorili senatorja dr. Kramer in Banjanin, poslanec Svetič iz Like in dr. Cepuder, ki je kot predsednik organizacije vodil sestanek.

Dr. Kramer je v uvodnih besedah povedal, da se ta sestanek vrši zato, da se članstvo JNS informira o stanju stvari in zlasti o organiziranju »jugoslovanske nacionalne fronte«. V glavnem je opoziral z zmanjšanjem prejemkov državnih uslužbenec, prav neokusno pa je vpeljal v svoja strankarsko-tendenčna izjavljanja osebo pokojnega vladarja s trditvijo, da je le jenesarji, oziroma somišelniki »jugoslovanske nacionalne fronte« edini legitimni izvršitelji oporoke pokojnega kralja Aleksandra. Dr. Kramer se je dalje povzel do trditve, da se vrši v naši državi teror, kakršnega država še ni doživela! (Ko je bil dr. Kramer na vladni, se niti trije njegovi politični nasprotniki niso smeli sestati, kaj šele imeti take govore, kakor jih je imel dr. Kramer v času najhujšega terorja pod sedanjjo vladjo! — Op. uredništva.)

Za dr. Kramerjem je povzel besedo senator Banjanin, ki se je predvsem lotil sedanje vlade, posebno pa se osebo ministrskega predsednika dr. Stojadinovića. V glavnem je govoril ironiziral dr. Stojadinovićevo potovanje po Črni gori, ki ga je označil za agitacijsko in skušal prepričati svoje itak zelo lahkovorno občinstvo, da gospod predsednik vlade ni mislil resno zidave bolnišnice, gimnazij in kolodvorov po Črni gori, ker gospod senator Banjanin pač vse sodi po vzoru jenesarskih režimov, ki res niso držali ničesar, kar so ljudstvo obljubljali.

Poslanec Svetič je najprej popisoval razmere v krški Liki, nato pa prav neokusno in neresnično govoril o življenjskih sedanjih banov dravske in podonavske banovine. Po njegovem učenem jurističnem mnenju je baje jugoslovanska radikalna zajednica protizakonita, ker se snuje iz bivš

Z vojaških manevrov:

Kako je severna vojska prešla Savo

Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle na terenu manevrov

Brčko, 1. oktobra. Noben naskok, noben še tako hud topniški ogenj ali plinski napad ni v vojski tako nevaren in ne zahteva toliko žrtev kakor prehod čez veliko reko. Najtežje opravilo, ki ga morajo opraviti čete, je prevažanje vojaštva na drugi breg, kjer čaka sovražnik in nato postavljanje za prehod armade in njenih potrebščin potrebnega mostu. Tisti ki so doživeli v svetovni vojni brezuspešne poskuse avstrijske armade na Piavi, se gotovo z grozo spominjajo tisočev in tisočev, ki so zginili v valovih. V dolgotrajnih vojskah nastopi morda samo enkrat potreba, pridobiti si prehod čez večjo reko. Pa najsi samo enkrat, ta enkrat mora brez-pogojno uspeti. Zato je na vojaških vajah

dolgemu pasu nad in pod Brčkom je udarilo za »južnimi«. Strojnice reglajo svojo rezko pesem, rakete švigajo v zrak. Severna armada je že napravila prvi korak na južni breg — sonce vzhaja.

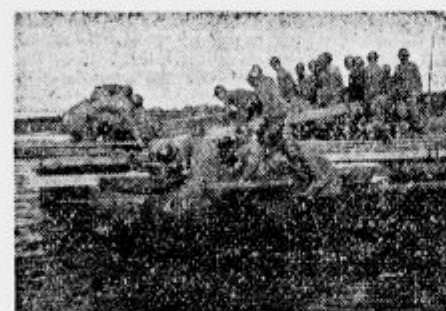
Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle v pogovoru s predsed. vlade dr. Stojadinovićem

Traktorji vlečejo z mostnicami težko obložene vozove na savski breg.

vprav to dvojje važno merilo za sposobnost, disciplino in požrtvovalnost čet. V velikih manevrih pri Brčkom je naša vojska s prehodom in mostom dala sama sebi najlepše spričevalo, katerega pa smo vsi, ki poznamo vrednost našega vojaka, tudi pričakovali.

Tiho šepeta Sava pod zvezdnatim nebom, ki leži nad Posavino. Na desnem bregu stoji redko postavljeni stražarji »južni« in oprežujejo izpod vrb v temno noč. V noči, ko ni lune, se na oko ni zanesi, dobro uho pa previdnemu pove lahko marsikaj. Bog ve, kaj delajo »severni« tam na levem bregu! Brez luči in ob tihih poveljih spravljajo »severni« pontone na breg Save. Kmalu bodo začele bledeti zvezde na vzhodnem nebu in do takrat mora biti vse pripravljeno. Čete, ki so določene, da se bodo prve prepeljale čez Savo in napadle »južne«, stoji že pripravljene. Ob prvem svitu se oglasi na južni

Dva člena se sklapljata z mostnicami.

Ob 10 prečita komandant mosta, major g. Kober, zapoved za graditev mosta zbranim oficirjem in pontonirjem ter dodeli vsakemu svoje delo. Povelje: »Na delo!« in živžg požene mirno stoječe v dir. Kakor val se spuščajo po obeh bregovih do Save. V sekundah so mostova na dodeljenih jim členih, s katerimi bo sestavljen most.

Reflektor ponoči razsvetljuje savski most.

Člen mosta se pomika na svoj prostor. Dobro se vidi motorni čoln, ki potiska.

strani strojnica in zopet utihne: zdi se, da ni bilo nič.

Iz Save vstaja lahka meglica in leži nad strugo. Belina v koritu struge hitro raste, megla se gosti tako, da je v primeru z ljubljansko meglo kaj klavna. Ura je pet. Nekje nasproti Brčkega se na severnem bregu zasveti raketa — znak za začetek. Na štirih mestih v okolici Brčkega in nasproti Brezovega polja so »severni« začeli ob isti minuti prevažati čete na južni — desni breg Save. Motorni čolni, na katere je ob vsaki strani pritrjen po en ponton, brne skozi meglo — v negotovost. Južni breg odgovori na prve pričakovane šume z ognjem iz pušk in strojníc, severni odgovarja še močnejše. Gosta megla, ki so jo »severni« s posebnimi pripravami umetno ustvarili, zapira vsak razgled po reki. Brnenje motorjev opozarja »južne«, da se bliža sovražnik, toda kje bo pristal, nihče ne ve. Nenadoma zraste v megli temna senca, čoln je bil še kakih 30 m od brega in za njim drugi, tretji... Redki stražarji na južnem bregu ne morejo ničesar proti premoči: že butajo čolni ob breg, že se vsipajo desetine in desetine »severnjakov« iz njih. Prevoz se ponovi še štirikrat. Prepeljane napadalne čete se pod vrhami zbirajo: zasedli so ozki pas brega. Na 3 km

mostu, ki bo zrastle v smeri, ki ga označujeta po dve rdeči zastavi na obeh bregovih. Tako je začela pesem mišičastih rok, ki ji je dajal tak ritem telo, ki so se premikale, kot da to ne bi bili živi ljudje. Na obeh bregovih je kar mrgolelo gledalcev, dolgi železniški most pa je bil prava loža za to močno predstavo. Na dano znamenje iz čolna na Savi je odrinil od vsakega brega po en člen, ki ga je potiskal pred seboj motorni čoln, privezan na srednji ponton. Na srednjem členu je stal spredaj oficir-vodnik ali pod-officir in dajal z roko smer, v kateri naj plove člen. V obeh krajnih pontonih sta stala krmarja, ki sta z dolgim veslom krmarila člen v zahtevano smer. Ko je člen privezil do čete, ki je bila na bregu naznačena z modrimi zastavami, sta moža ob krmarjih vrgla v vodo veliki sidri. Debela vrv, ki je držala sidro, se je hitro odvijala. Sidro je padlo na dno, moža sta ustavila vrv in vlekla sidro za seboj, dokler se ni zagrizlo v dno. Spuščala sta zopet vrv izpod rok, medtem ko je plul člen mimo rdečih zastav naprej do modrih, kjer sta spredaj zopet dva moža vrgla sidri in zasidrila člen, ki je tako bil pritrjen s štirimi sidri. Motor je vlekel člen nazaj v smer mosta in ko je prišel na pravo mesto, je rezko povelje presekalo brnenje motorja.

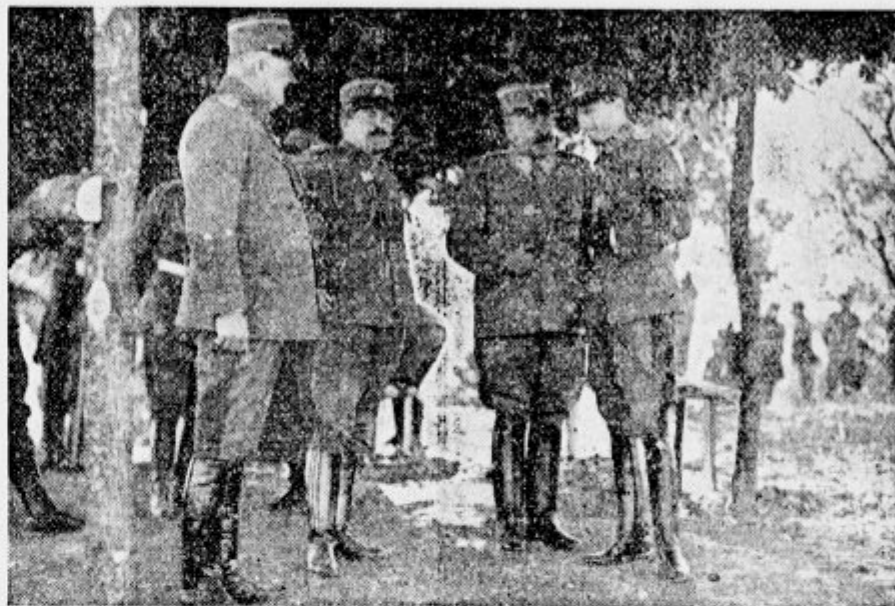
Kakor bi jih sprožil, so planila telesa naprej, se sklonila, zgrabila mostnice, jih s sunkom dvignila, v teku prenesla na konec člena, 6 m vode je ločilo člen od člena. Zaropotalo so mostnice v sklepih. Možje so se

prijeli za ramena in stekli po ozkih tramovih nad vodo na drugi člen, ki je že zvezan s prvim. Drugi so se vsuli njim za petami, zgrabili pripravljene plohe, jih nesli do špranj nad mostnicami, ki so pravkar padle v sklepe. Velika raglja je pela, ko so padali plohi drug ob drugega. Rastla je pot med členoma: že je bila speljana. In zopet naprej! Privezovalci so še privezali plote, najtežje je bilo opravljeno.

Z bregov so drug za drugim pristajali členi, od obeh bregov pa je rasel most, kakor da bi ga delali škratje. Šele dobre četrti ure je minilo in že so treli levi in desni skupaj sredi reke, most je vezal bregove. Privezovanje plohov, postavljanje ograje je trajalo približno prav toliko in delo je bilo opravljeno.

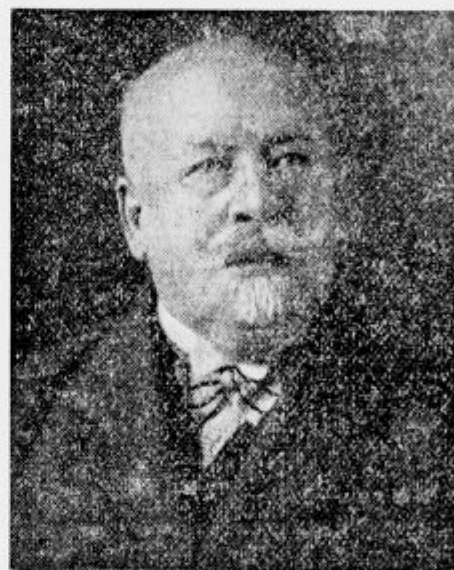
Robot, stroj-avtomat, ne bi mogel bolje, točnejše in hitreje končati napornega dela, kakor so ga ti možje — pontonirji — kadrovi. Tu so bila lica delavcev mirna in resna, veličasten odsev gošnje sile, ki jih je vodila pri delu, je ležal na njihovih obrazih. Dolžnost!

Ta je vodila njihove roke, ki so z enim samim ploskom zgrabile ramove, ta jim je ravnila upognjene hrbte, ki so jih krivile težke mostnice. Ta jih bo vodila tudi še v naprej in jim ostala zapisana v srcih. In če bo prišel čas, ko ne bo nihče stal ob bregovih in občudoval njihovih krepih in gibkih teles, njihovih složnih in hitrih kretenj, potnih lic in napetih mišic, jih bo vendar vodila zopet v njihova srca vklesana misel: Dolžnost do domovine!

Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle z vojnim ministrom generalom Petrom Živkovićem v armadnem štabu

† Ravn. Ignacij Elsner

Upokojeni ravnatelj ljubljanske tobačne tovarne g. Ignacij Elsner se je včeraj pridružil svojim prednikom in sorodnikom v družinski grobnici pri Sv. Križu. Pokojnik je bil iz stare odlične ljubljanske meščanske roduvine. V mladih letih se je bil odločil za uradniški poklic in dolgo vrsto let služboval v ljubljanski tobačni tovarni, kjer je slednjič zavzel ravnateljsko mesto. Ves čas svojega službovanja je bil pokojnik velik in iskren prijatelj delavstva in med njim vsesplošno priljubljen. Enako je bil priljubljen in spoštovan med uradništvom kot zvest in zanesljiv tovariš. Vobče je bil pokojnik ljudomil in blagega srca ter je vselej in vsakomur rad pomagal. Tak je ostal tudi po svoji upokojitvi po svetovni vojni. Na njegova vrata so trkali najrazličnejši ljudje, da bi jim pomagal do kruha in pokojnik je vselej rad uporabil svoje družabno stališče in ugled, da je mladega človeka spravil do službe. Mnogo jih je, ki se imajo njegovi dobroti zahvaliti za svojo lepo ali vsaj skromno, zato pa varno eksistenco, marsikdo pa je še računal na njegovo pomoč in mu je njegova nenadna smrt prinesla bridko razočaranje. — V domačem krogu je bil pokojnik nad vse skrben in ljubezniv soproj in stric, ki niti godov oddaljenih sorodnikov ni nikoli pozabil. — Dasi Nemec po rodu in vzgoji, je pokojni ravnatelj Elsner naš narod iskreno ljubil in se čutil med njim domačega; na »Slovenec« je bil naročen dolga desetletja vse do svoje smrti. — Ljubezniv družabnik in zvest prijatelj tudi v nesreči je imel pokojnik veliko spoštovateljev in prijateljev, sovražnika pa gotovo nobenega.

Naj gredo njegova dobra dela in hvaležna molitev tistih, ki jim je v življenju pomagal, za njim v večnost! Preostalim iskreno sožalje!

— Motnje v želodcu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan eno čašo »Franz Josefove« grenčice.

Ivan Tomažič 85-letnik

Kdor gleda tega častitljivega starčka, ki se more ure in ure sprehajati, mu nikdar ne bi prišol 85 let. Toda res pa je, da so enemu najstarejših ljubljanskih in slovenskih gasilcev rojenice pletle usodo točno 4. oktobra 1850, torej pred 85 leti. Njegov rojstni kraj je Zg. Jabolnica pri Litiji.

Ivan Tomažič je član ljubljanskega gasilskega društva že od leta 1883. Je tako rekoč živa kronika tega društva. Sodeloval je pri neštetih gasilskih nastopih, vajah, slavnostih, nešteto krat pa je tudi pomagal v stiski, ko so ognjeni zubili objemali strehe. Vedno neumoren in požrtvovalen gasilec je bil stalno v pripravljenosti ter ni nikoli odpovedal. Tudi pri velikem požaru pred dobrih 40 leti, ko je gorelo v Ljubljani gledališče, je pomagal gasiti. Bil je izučen strojnik ter je pri gasilskih upravljal parno brizgalno, ki je bila sicer mnogo bolj nerodna, kakor so sedanje motorke in agregati, toda z njeno pomočjo se je pod vodstvom današnjega jubilarja le posrečilo tedanji požar vsaj omejit.

Jubilant je bil dolga leta uslužben kot strojnik v Polakovi tovarni. Nekaj časa je prejemal majhno pokojnino, ki pa je v zadnjem času izostala. Živi sedaj pri svojih hčerah v Vrstovškovi ulici, od katerih je gđ. Pepca upokojena banovinska uradnica, gđ. Kma poštna uradnica, ga. Minka Pestot-

nikova dolgoletna poslovodkinja »Nove založbe«, četrta, ga. Zaje pa žena trgov. zastopnika. Njegova dva sinova sta mu že umrla. Bila sta to ministerialni tajnik dr. Ferdo Tomažič in faktor Jugoslovanske tiskarne Ludvik Tomažič, ki si je za razvoj naše tiskarne pridobil mnogo zaslug.

Ivan Tomažič je bil vse življenje veren in trden katoličan, eden prvih in zvestih pristavev dr. Kreka in član mnogih verskih bratovčin. Je tudi zvest prijatelj našega lista in naš odlični somišljenik. Svoje okroke je vzgojil v strogo katoliškem duhu, ena njegovih hčer je bila prav zaradi katoliških nazorov pod bivšim režimom pred časno upokojena.

Ivanu Tomažiču iskreno čestitamo k njegovi mu častitljivemu jubileju! Še je dosti trden in zato je mnogo upanja, da mu Bog da živeti do skrajnih mej časa, ki so človeka doznane!

Bežigrasko gimnazijo že letos začno

»Slovenec« je že poročal o gradnji III. realne gimnazije, kratko »bežigraske gimnazije«, objavil je tudi kličar na t. modernizacijo gimnazije, ki bo v resnici ponos za bežigraski okraj. Tehnični oddelek banke uprave je prejel od prosvetnega in gradbenega ministrstva potrjena načrta, ki jih je izdelal ban. inž. g. Emil Navinsek. Tehnični oddelek je bil tudi pooblaščen, da v najkrajšem roku razpiše ponudno licitacijo vseh gradbenih in drugih del za to gimnazijsko postopje. Celokupni stroški so proračunani na Din 8.119.014,97. Tehnični oddelek je sedaj razpisal oddajo del in sicer v treh skupinah. Kakor hitro bo licitacija ugodno izvršena, prično takoj s kopanjem temelja in s prvimi gradbenimi deli, tako da računamo, da bo lahko postopje v surovim stanju že pred zimo pod streho, zlasti če bo vladalo tako lepo jesensko vreme, kakor doslej. Po skupinah bodo dela oddana.

Licitacija za I. skupino del bo 19. oktobra na tehničnem oddelku banske uprave v Gleda-

liški ulici. Oddana bodo naslednja dela: železo-betonaska dela, proračunana na Din 2.070.124,08, zidarska Din 2.014.662,56, tesarska Din 228.106,42, kleparska Din 472.521,53, mizarska Din 1 milij 023.752,41 in ključavničarska Din 182.717,64.

Dne 21. oktobra za II. skupino: plesarska 90.670,52, slikarska 63.826,48, steklarska 193.656,06, pečarska 72.400,80, parketerska 193.900,05, tapet-niška 66.087,08, polaganje linoleja 315.542,24 in luksfer-osteklite 30.220.

Dne 23. oktobra za III. skupino: električna inštalacija 120.932, elektrostrojna oprema 125.820, strelovodna naprava 4223, plin. inštalacija 17.914, inštalacije vodovoda za mizlo in toplo vodo 180 tisoč 947,48 in inštalacija toplotovodne centralne naprave 851.733,72 Din.

Med stavbeniki in podjetniki je že sedaj veliko zanimanja za oddajo teh del ter je pričakovati, da bo udeležba pri licitaciji velika. Bo letos ta gimnazija edino večje gradbeno delo v letošnji sezoni.

0 evharističnem kongresu bo predavanje

nocoj na prvem prosvetnem večeru Prosvetne zveze v verandni dvorani hotela Union. S pomočjo čisto novih krasnih diapozitivov bo o junjskem evharističnem kongresu predaval tajnik g. Vinko Zor. Kdor hoče znova doživeti najgrndioznejše in najgloblje trenutke, kar jih pozna zgodovina naših verskih manifestacij, naj nocojšnjega predavanja ne zamudi. Film o kongresu, ki je pri dosedanjih predavanjih povsod doživel navdušen sprejem, se bo na tem prosvetnem večeru predvajal v Ljubljani zadnjič in je zlasti v interesu šolske mladine, da si ga ogleda. Iz tega razloga je vstopnina za dijake znižana na 1 Din. Hkratu opozarjamo p. n. občinstvo, da se z nocojšnjim večerom prične prosvetna sezona, ki bo obsegala v vrsti vsakotredskih predavanj izbor najzanimivejših in najaktualnejših vprašanj z vseh področij današnjega življenja. Predavanja vstopnice: sedeži 3 Din, stojšča 2 Din, dijakke 1 Din v Prosvetni zvezi. Miklošičeva c. 7.

Opozarjamo na klavirski večer Ivana Noča, ki bo v petek, dne 4. t. m. ob 20 v Filharmonični dvorani. Pianist Ivan Noč je v minuli sezoni dal časa mnogo igral z znanim svetovnim pianistom Kosalskim in brez dvoma je od slavnega mojstra mnogo pridobil glede interpretacije Chopinovih skladb. Zato je popolnoma naravno, ako bo na letošnjem svojem koncertu izvajal več del slavnega poljskega komponista, in sicer njegov valček v as-duru, 12 preludijev in 2 etudi. Poleg Chopina so na sporedu še skladatelji Bach, Beethoven in Liszt. Sedeži po običajni ceni v knjižarni Glasb. Matice.

Obrotniki! Trgovci!

Izredna prilika, dobra točka, se nudi pri dražbi dne 16. oktobra za tristanovansko hišo z majhnim trgovskim lokalom na najlepši strani vel. Ljubljane. Informacije daje od 12. do 14 ure Kottar. Ljubljana, Tyrševa cesta šte. 9, II. nadstropje.

Kostanjari. Na trg prihaja prvi kostanj, je še drag. Za domač kostanj zahtevajo 5 Din liter. Mestna občina je podelila okoli 25 proslilcem licence, da smejo na določenih prostorih prodajati pečen kostanj. Letos so bili za podelitev licence merodajni predlogi socialno-političnega odseka, ki je upošteval v prvi vrsti prošilce, ki imajo stalnega zaslužka. Gospodarski urad je le na podlagi teh predlogov izdal zadevne licence. Prostor stane za sezijo od 100 do 500 Din. kakršna je njega prometna važnost in lega.

Nova tramvajska tarifa. Včeraj so dobili tramvajski sprevodniki novo tramvajsko tarifo, ki je bila že uveljavljena in je mnogo bolj komplicirana kakor dosedanja. Tarifa stopi v veljavo dne 1. novembra.

Ze danes opozarjamo na zelo zanimivi film »Dezertir«, ki ga od jutri naprej igra kino Kodeljevo.

Transfuzija krvi je že marsikateremu hudo bolnemu rešila življenje. Transfuzija je za prirodo-slovca ena najzanimivejših operacij. Dne 5. t. m. bo o tej operaciji govoril v okviru rednih predavanj Prirodoslovnega društva g. prim. dr. B. Lavrič ki ni nam bo transfuzijo obrazložil v govoru in sliki. Tudi kratek film bo pojasnjeval potek transfuzije, kakor jo izvajajo na II. kirurškem oddelku v Ljubljani pod vodstvom našega predavatelja. Predavanje bo 5. t. m. zvečer ob 18. v predavalnici Mineraloškega inštituta univerze Glani in prijatelji Prirodoslovnega društva, pridite v čim večjem številu!

Mariborske vesti:

Gozdarska šola

Maribor, 3. oktobra.

S 1. oktobrom je dobila gozdarska šola v Mariboru zopet nov naraščaj. Bili so sprejemni izpiti, včeraj se je vršil zdravniški pregled in vpisovanje. V šolo je sprejetih v enoletni tečaj 13, v dveletni pa 15 fantov; vse sami Slovenci razen treh, ki so s Hrvaškega. Danes se je pričela šola s sv. mašo v stolnici, kateri so prisostvovali dijaki ter profesorji zbor z ravnateljem na čelu. S tem stopa mariborska gozdarska šola v šestlo leto svojega obstoja in primerno je, da nekoliko podčrtamo važnost te ustanove, ki se tako malo upošteva, da ji je grozila leta 1933 celo ukinitev, ki bi jo bila banska uprava tudi najbrž izvedla, da ni takrat »Slovenec« upravičeno opozoril javnost na grožnjo nevarnost razpusta gozdarske šole in se je na podlagi našega poziva vsa mariborska javnost energično zavzela za njen obstoj. Šola še vedno nima

stalno zagotovljene bodočnosti, ki pa je nujno potrebna, da bi se potem njeno delovanje poznalo tudi v širšem delokrogu ter bi dobila primeren vpliv na razvoj gozdarstva vse Slovenije. Dokončno bo treba urediti vprašanje šolskega gozda; kompleks Plešivca na Pohorju v izmeri 1000 ha, ki ga je dobila država z agrarno reformo ter še dosedaj nikomur ni dodeljen, je zelo primeren kot šolski gozd. Treba bo še reorganizirati notranje šolsko delo, kar bo zahtevalo nekoliko novih učnih moči. Izpolniti je treba zbirke ter sploh preurediti ustroj šole tako, da bi nastal tukaj nekaj znanstveni inštitut, na katerega bi se obračali vsi zainteresirani krogi. Za naše gozdno gospodarstvo, ki ga bo na vsak način treba načrtno urediti, bi imela potem tako organizirana gozdarska šola odločilen vpliv.

36 let zveste službe grobovom

Da, celih 36 let že služi grobovom na pokopališču pri sv. Kristofu naš zvesti Francelj Ržišnik. Saj ga pozna cela Ljubljana! Saj si pokopališča sv. Kristofa brez Francelja ne moremo. Ti grobovi bi ne mogli dobiti zvestejšega prijatelja in skrbnejšega varuha, kakor so ga v Francelnu. Njegovo srce je kar prirastlo k tem grobovom. Tako težko, s solzami očmi skoraj in z bolečim sreem gleda sedanje propadanje pokopališča. Gospodar bi z večjo boljo ne mogel gledati propadanje svojega grunta, kakor gleda Francelj propadanje pokopališča sv. Kristofa. Kakor bi šel kosček srca, mu je, ko gre kak grob s pokopališča. Kakor bi izgubil zvestega prijatelja, mu je ko zravnuva zemljo za kakim preneševali navadno tarno, ko gleda za vozom, ki odpelje ostanke na druga pokopališča.

In kako pozna vsak grob, vso njegovo zgodovino, vso zgodovino družin teh grobov. Da, Francelj je živa zgodovina pokopališča sv. Kristofa. Naj bi se našel kdo, ki bi njegove spomine ohranil!

In kako uslužen je bil vsem žalnočim sorodnikom, ki so obiskovali te grobove! Kakor bi bil z njimi v najbližnjem sorodstvu. Kako je znal lajšati tugo in brisati solze mamicam od grobov s svojo prijaznostjo, sočutjem, posebno pa s svojo postrežljivostjo! Saj je bilo njegovo stanovanje last vseh sorodnikov grobov, shajališče vseh, na razpolago vsem z vsem, kar je imel.

Kot oskrbnik pokopališča je pa opravljal vsa leta tudi enako zvesto službo cerkvenika, veliko let brezplačno. Tudi sv. Kristof bi ne bil mogel najti zvestejšega oskrbnika, kakor ga je v Francelnu. Kakor je bil zvest čuvár pokopališča, tako je bil zvest služabnik živim, ki so se zbirali v tej cerkvi. Nobeno delo mu ni bilo preveč, nobena ura prepozna ali prezgodnja.

Da, tako zvesto je služil mrtvim in živim, da se je celo pozabil poročiti in ostal fant.

In takega je zalotila njegova sedemdesetletnica.

Zato ni čuda, da so se ga snoči spomnila vsa cerkvena društva župnije sv. Cirila in Metoda in mu priredila sicer skromno, ven dar prirčno podoknico in mu častitala.

Vemo pa, da govorimo iz srca vse Ljubljane, ako mu k tej slavnosti tudi javno častitamo in želimo, da bi Francelj še dolgo mogel hoditi po pokopališču sv. Kristofa, naj se zgodi s pokopališčem že karkoli.

Stric Francelj, Bog Vas živi!

Mesto cvetja na grob + gosp. ravnatelja Elserja daruje šentpeterski Elizab. konferenci gospa Ivanka Klemencič Din 100.— Bog povrni!

Kulturni obzornik

Ljubljanska drama:

Jože Kranjc: Direktor Čampa

Spisal Jože Kranjc. — Režiser M. Skrbinšek.

(Premiera 2. oktobra 1995.)

Jože Kranjc je doslej izdal dve knjigi proze in dramo Katakomba. V teh knjigah vidimo pisateljevo neposrednost do življenja, v tej neposrednosti pa tendenco, da zgodbena negativnost sama vzbuja odpor, hkrati pa izkiva novo ideologijo mladine, ki v življenju hoče reda, poštenja in boljše »večnosti«. Tak je tudi »Direktor Čampa«. Vendar bi rad zavrnil pisatelja že od vsega početka. Njegova snov, nabrana iz sedanjosti in prav zadnje preteklosti, so res individualni, socialni, politični in vzgojni grehi, toda niso samo grehi starih, ampak grehi slabega človeka vobče, ker teh in podobnih grehov ni nič manj med mladino kakor med stari svetom. V bistvu gre samo za človeško omejenost, topost in brezskrbnost, ki vzemirja in kliče k odporu in obračunu. Direktor Čampa in njegova okolica so res omejeni, brezskrbni, strahopetni in krivični ljudje; njihova dejanja, ki niso drugača kot nanešene anekdote, se jim sicer prilagajajo, toda boj proti nim je na odr tu tako lahak, da ne zanima dramo, ampak samo reportažo in se ob njem naslaja samo kronika škandalov.

Ivan Kranjc je učiteljem napisal »Hlapce«, vanje pa položil poleg tipike svojega časa še žudovito osebnost in človeško bolečino; ta bolečina prihaja iz prvinskih konfliktov in raste v duhovne like, ki bodo živeli nad vsak čas. Jože Kranjc, ki nedvomno zajema svoj pogum in upor v Ivanu Cankarju, je napisal »Direktor Čampa« profesorjem, pa brez osebnih in človeških konfliktov, tudi brez globine. Nasproti negativni snovi je postavil samo upor in pogum; ta boj je zgolj nazorski; tudi v kolikor je človeški, je zgolj retoričen. Odrveč bi bilo, ko bi se upirali snovi sami, čeprav jo je pisatelj zbiral in kopičil na en stan in na en nazor, bodisi kot svoja individualna opazovanja, bodisi

kot splošna dejstva in kot poudarek svoji sobitni in duhovni težnji po pravici in svobodi. V tej drami je lahko vse resnično, gledalec sam teh dogodkov ne more niti drugače sprejemati, kakor da jih postavlja v vsakdanjo resničnost, a vprašujemo se, kje je tu pesnik, ki bi videl človeku bolj do konca in proniknil poniznemu življenju do korenin? »Čas«, ki naj ga kaže direktor Čampa, ima vendar svoje bitne vzroke, zato je sama demonstracija lahko uspešna, a lažji in manjši del javne obtožbe. Niti Čampova kazen in ves preokret nas ne prepriča. To drama je namreč oblikovano samo realistično zbiranje in kombiniranje, čuvstvena retorika in nebrusen dovpt, zato si pisatelj ni bil v svesti ali piše dramo ali komedijo in je v celoti nezanimiv. Za preprostost, ki jo čutimo, ni zrelost, ampak naivnost. Še najbolj bi podobni sta profesorja Koruza in Bernard, ta dva nam poveata še največ resnično človeškega. Želel bi Kranjcu, da bi gradil globlje in da bi vezanja golih dnevnih dogodkov, kakor jih vidi in občuti vsak, še ne jemal za umetnost. Drama je sicer imela svoj zunanji uspeh, in če je bil številni obisk namenjen res izvirni slovenski drami in ne politični in zasebni cenzuraciji, je za enkrat dosegla svoj namen. V splošnem sodim, da so »Katakomba« napisane iz mnogo globlje in plodnejšega pogleda v življenje. Nihče si ne sme zakrivati oči pred postojajo in krivičnostjo današnjega časa, prav zato potrebujemo tudi globlje umetnosti, da ga prečisti in pretrese. Sama kljubujoča beseda še ni dovolj, naj se je spozila iz najčistejšega prepričanja. Čuti se celo, da Kranjc ne gre za samo resnico, ampak za čim večji poudarek krivice. Vsekakor gre anov bolj do srca kot pa nje obdelava. Upriporitev sama je pogum, ki ni brez vrednosti.

Delo je uprizoril g. M. Skrbinšek in tudi sam igral direktorja Čampa. S svojo oetro in poudarjeno igro je dal tudi atožer raztreseni kompoziciji, ki od drugega dejanja vedno bolj razpada. Nasproti niemu je igral supletta Križaja g. Stupica, prav tako z ostrim poudarkom. Toda neupogljiva gosposkoba Čampovega lika se je kakor odurnost odbijala ob okornih preprostosti mladega demokrata Križaja. V tej večji vlogi je pokazal g. Stupica, da ima dovolj duhovnega materiala, toda njegovega igralcu želimo še krepkega razvoja. Ga. Levčarjeva

je igravsko mnogo dozorela; v svojem oblikovanju je ustaljena in jasna. Njena Zina Sušnikova, proletarska učenka in sirota, je resnična in topla. Težko, malo hvaležno Marijo, postarno profesorico, ki jo Čampa prevzema za ljubezen in denar, je igrala ga. Šaričeva; upodobila je v nji samo tiho trpljenje, potopljeno v znamenje notranje bolečine in razkroja. Živo nasprotje je Kodrička g. Juvanove. Oba lika, ki sta se pisatelj, kakor smo omenili, najbolj posrečila, sta profesorja Koruza in

Okrog Airike

XXII.

Lüderitz (J. Z. Afrika), 12. avg.

Ko smo večeraj zjutraj zapuščali Walvis, so nas pozdravljali delfini. V krdeli so hoteli za parnikom in poskakovali; ne da bi s celim trupom se dvigali iz vode, le do polovice, in to po dva, trije, tudi po štirje hkrati; kakor da bi nam želeli srečno pot.

Le na jug nas vleče srce, v vedno — mrzlejšje kraje. Prekoračili smo južni povratnik, za katerega se živ kret in zmenil, in iz tropске prestopili v južni smernostni pas. Podnevi je bilo jasno in toplo, zvečer pa je pihal mrzi južni pasat od jugovzh. Sonce stoji še tako visoko, kakor pri nas koncem marca, vendar pa opoldan nikakor ne na jug, temveč na sever. Iste norčije uganja luna. Zvečer smo gledali zvezde, v kolikor jih ne zatemnjuje luna s svojim tridesetinskim obrazom. Severnice že davno ne vidimo; sedaj se nam je skrila še Veliki voz, značilni nakit severnega neba. Južni križ daleko ni tako lep, kakor sem pričakoval. Sploh je južno nebo nekam prazno; južnega tečaja ne kaže nobena stalnica.

Ko sem to jutro s postelje pogledal skozi okno, mi je s celine pomežikoval svetilnik ob vhodu v Lüderitzev zaliv, to se pravi, njegova luč je posvetila, pa zopet ugasnila. Četrta ure kasneje, dani se je, čujem v bližini — zvonjenje, vedno močnejše klenkanje. To me je dvignilo, čes, v mestu smo že. Pa kmalu opazim blizu parnika »Bojo« z žarnico in zvoncem, ki jo je voda premetavala; taki čebri z lučjo kažejo parniku pravo pot. Z bližnjega otoka tudi pomežikava svetloba; na vrhu griča je vremenoslovna postaja.

Ko stopim na krov, me predvsem presenetijo galebi, ki v precejšnjem številu obletavajo parnik in kriče. Prav blizu ladije leži Pingvinski otok, bel, kakor bi zapadel svež sneg, pa so le skale tako močno izprane. Kakor daleč seže oko, nikjer nobenega rastlinstva. In vendar je pogled na mesto Lüderitz nekaj krasnega. Kdor se je vozil po Renn, se je divil gradovom na nizkih, dostikrat golih gričih. Nekaj podobnega vidimo tu. Hribi daleč od okrog, na njih pa poslopja s stolpi in tudi par cerkva. Obetali smo daleč zunaj; motorni čoln nas je v četrta ure prepeljal do lesenega mostu ob nabrežju.

Tudi Lüderitz (1200 belcev) je jako čedno mesto s širokimi ulicami, pa brez drevesne sence. Tudi tukaj so ulični napisi samo nemški, trgovine, hoteli, skladišča, vse nosi nemška imena. Kako strpni so Južni Afričani! Sredi mesta se dviga Diamantna gora, kakih 50 m visok grič, odkoder je zelo lep razgled na mesto in zaliv. Le veter je šaril tako močno, da sem vedno držal za klobuk. Tropska čelada ima to slabo lastnost, da jo veter prav lahko dvigne in zakotali po tleh.

Sredi gore, na skali, stoji nova, prostorna cerkev s šilastim zvonicom. Pristisnem na ključko, vrata se odpro, in vendar je hram božji luteranski.

Tako lepih barvanih slik na oknih še nisem videl zlepa, kot v tej cerkvi, dario bogatih mešanov, izdelano seveda v Evropi. Samo oltarja bi bilo treba mesto mize in cerkev bi bila katoliška umetnina. Iskal sem našo cerkev, dokler je nisem iztaknil na dru-

Proti mrzlemu jugu. — V atriški šoli. — Piše prof. dr. I. Knific

gem hribu, majceno, anažno kapelico; ja pač katolikov tod zelo malo.

Tovariš, ki je veliko hodil po svetu, preišče tovarne, šole, hotele in podobna podjetja. Mene je poučil: »Poglejte vse, kar vas zanima. Če kje vstop ni dovoljen, vam bodo že povedali.« Na podlagi tega sem stopil v neko šolo; bila je državna, angleška; vrata so bila odprta; zija sem v sobo; vse, kakor pri nas; otroci sami belci, napol gosposki; razred majhen; nič posebnega. Zapazil me je učitelj, potegnil v sobo in razkazoval. Prišel »thank you, Sir.« in sem se poslovil; ko bi bila otročja zamorska, bi me bilo zanimalo. Ob tem zalivu love morske rake (languste); nalove jih na leto za 100.000 funtov (= 23 milj. Din), po številu okrog 12 milj. rakov. Tri tovarne v Lüderitzu jih predelujejo ali razpošiljajo. Zvečer smo jih imeli na mizi. Ena tovarna pa odpadke drobi v moko, ki je dobro gnojilo.

Nekaj izletnikov se je z avtobusi odpeljalo do daljnega svetilnika. Tam so občudovali valovanje Atlantika ter gledali jate pingvinov in flamingov. Tod so izginili pa tudi vsi otroci, ki so bili zadnje dni že v pravo nadlego. Iz Lüderitza vozi železnica v notranjškino in dalje v Kaplandijo.

Odkod pa čudno ime Lüderitz? Bil je to bogat trgovec iz Bremena in pustolovec. Leta 1882 je prišel v ta kraj in kupil od zamorcev vso ničvredno obal od reke Oranje, ki loči to kolonijo od Kaplandije, pa gori do Svakopmunda ter je vse skupaj postavil pod varstvo Nemčije, ki je na ta način prišla do nove naselbine. Južnozahodna Afrika je bila za državo maticev trd oreh. Petnajst let ni bilo nikakih uspehov. Vse so morali prevažati z volovskimi vpregami; truda veliko, dobička nič, dokler niso zgradili železnice. Tedaj so se uprli Hereri; štiri leta je trajala vojska. Tista leta so prihajali Nemci, za gradnjo železnice in za brambo, in so večinoma ostali v Afriki kot naseljenci. Nakupili so si posestva, po več tisoč hektarov velika, in pričeli z živinorejo. Prišlo se je blagostanje, ko je izbruhnila vojna in ves trud uničila. Gospodarska kriza hudo tare naseljence. Govedo, ovce in kože rede lastnike. Izvoz živine in mesa je znan.

V bližini Lüderitza (pustolovec je nesrečno končal, utonil je v Oranje) so l. 1908 izsledili nebrušene diamante. Na mah so pridrevli rudokopi, kar je hudo škodovalo južnoafriškemu rudniku. Na desko so nam nabili prepoved, da nihče ne sme jemati s seboj grobih diamantov, sicer bo zaprt 15 let in še v denarju bo plačal.

Slaba stran mesta je poleg nezadostnega pristanišča tudi pomanjkanje pitne vode; daleč na okrog ni studenca zato tudi ne rastlinstva. Pitno vodo dobivajo z destilacijo morske, slane, kar je seveda drago.

Krog parnika je ves dan vrvelo življenje. Naložili smo nebroj vreč, napolnjenih z živalskimi kožami in hiperfosfatom, pridobljenim iz kosti morskih živali. Neutrudno so delali zamoreci, ki so obblečeni kot laški pristaniški bosiaji, le da so črni. Tovarni čolni so se odstranili šele, ko se je stemnilo, pa tako počasi kakor bolnik, ki leže s postelje. Mi pa smo ladijo zasukali na jug, proti Kapekemu mestu, kamor pridemo po 36 urah, v sredo 14. avgusta zjutraj.

zastopnike oblasti, denarnih zavodov in javnega časopisa. — Društvo posestnikov novih hišah.

— Državnim upokojencem v vednost. Prijave za prejemanje doklad naj se predložijo finančni direkciji v oktoberskem terminu po že objavljenih dosedanjih navodilih. Društvo državnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

— Sneg na Krimu in planinah. Nagel vremenski prevrat, ki so ga v naših in alpskih krajih povzročile od zapada prihajajoče močne in hladne struje, je imel za posledico, da je temperatura naglo padla in zato je med deževjem začelo snežiti že v terek ponoči in v sredo na planinah. Tam so besneli snežni viharji. Snega je padlo do 50 cm. Tudi na Krimu je nekoliko snežilo in je bil vrh Krima odet v tenko snežno odejo. Sneg na Krimu pa je takoj skopnel.

— Za praznik »Kristus Kralj« (zadnja nedelja v oktobru) priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani cerkvenim zborom 1. Ekel s. M. A., Sople cerkvenih pesmi za mešani zbor Din 20.—, Vsebuje tudi lepo pesem »Kristusu Kralju«. 2. Kilmovce dr. Fr., Srce Kraljevo. Za mešani zbor z orglami Din 1.50. 3. Premrl St., Povsod Boga, za enoglasni in mešani zbor z orglami 4 Din 1.50. 4. Premrl St., Jezus naj živi! 42 evharističnih pesmi za mešani zbor, Part. Din 60.—, glas Din 12.—, Zbirka nudi več primernih spevov za ta praznik. 5. Sattner p. H., Slavospevi presv. Srcu Jezusovega, Part. Din 25.—, glas Din 5.—, Istotako primerne pesmi za praznik Kristusa Kralja.

Planist Ivan Noč, ki bo drevi koncertiral v Ljubljani.

— Brezplačen tečaj za masažo obraza. Zahtevaje pri nakupu Nivea-Creme brezplačno brošuro »Uspeh s pomočjo Nivea«.

— Dne 24. septembra t. l. je bil poizkušen plinski napad na središče mesta Dunaj, kateremu je prisostvovalo zapovedništvo avstrijske vojske in gospoda od »Ravage« v nekem zaprtem balkonu drugega nadstropja na Pratersternu. Ta balkon je bil opremljen z »Windfix« filcasto-kovinskim zaščitnim tako dovršeno, da so brez vsakih motenj mogli slediti vajam do konca.

— Občutljive obleke niso več luksuz, ker jih v 15 minutah lahko operete, posušite in zlikate, tako da so spet kot nove. Kako se to napravi, boste zvedeli zastonj v Radion posvetovalnici na Meštem trgu št. 23 nasproti rotovža. Prinesite s seboj obleko, pa se vam bo nazorno pokazalo, kako boste v bodoče take stvari sami doma uredili.

Koniske dirke

na Fužinah pri Ljubljani

v nedeljo 6. oktobra ob 14. uri

priredi Kolo jahačev in voračev.

Startalo bo 52 konj. Banovinska žrebčarna bo za propagando konjereje predstavila svoje najlepše žrebce.

Stave na konje.

— V Benetke in Padova čez Gorico—Trst—Redipuglia, 3-dnevni avtobusni izlet od 12. do 14. oktobra za 390 Din. — V Nazarije čez Crnice—Novo Stifto—Gornjgrad (en dan z avtom) 6 oktobra za 70 Din. — Na kraljev grob na Oplenacu (celodnevno bivanje v Belgradu) z brzim vlakom 19.—21. oktobra za 225 Din. — Podrobna pojasnila pošljemo brezplačno. Priglasite se na naslov: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpeterska voj.

Za sladokusce — vino in Petanjska Slatina!

Dobro jutro — Lutz

Cenik: Tovarna Lutz-peči. Ljubljana — Šiška

Begunje pri Lescah

Dnevnik »Glas Naroda« z dne 1. oktobra 1935 odgovarja na notico »Slovenec« v zadevi občine in šole v Lescah. Podpisani v tem odgovoru v »Glasu Naroda« nism naravnost označen kot avtor one notice v »Slovenec«, vendar pa je iz odgovora razvidno, da dopisnik to sponira.

Zato tu izjavljam, da nisem z ono notico v nikakoli zvezi, kar more potrditi tudi uredništvo »Slovenca«. Sploh se držim načela, da ne dopisujem časopisom. Ako bi namreč pisal dobre stvari, bi kdo rekel, da se Begunje hvalim. Slabega pa tudi ne pišem iz razloga, ker samtram, da je župnik pač zadnji k temu poklican, da bi raznašal v javnost slabe strani svojega kraja.

Ker torej nisem pisal one notice v »Slovenec« tudi ne čutim dolžnosti, da bi odgovarjal na dopis v »Glasu Naroda«. Vendar pa naj mi bo dovoljeno zaradi javnosti par kratkih pripomb.

1. Torej 6 občinskih odbornikov je glasovalo za priključitev Begunj k Lescam. Sedaj pa jih je menda 17 glasovalo za ločitev. Ako je imelo tistih 6 tako veljavo, zakaj naj bi se ne upoštevalo glasovanje 17? Zlasti, ko je teh 17 res glasovalo v skladu z voljo ljudstva, onih 6 pa ne.

2. K računom, ki jih g. dopisnik »Glasu Naroda« navaja, ne morem drugega reči, kakor: Hm.

3. Ali potrebujemo v Lescah psihiatra ali ne, tega res ne vem. Če so glede tega v dvomu, naj se obrnejo na enega izmed gg. zdravnikov v Radovljici.

4. Ako pride nad Begunje »huda ura«, ne bodo njene posledice ne manjše ne večje zaradi tega, ker Begunje ne bodo več v občini Lescé. Huda ura namreč nič ne vpraša, kje je občina in kje župan.

5. Srečno so Lescé, da imajo same bogatino in nič revežev, za katere bi bilo treba skrbeti.

KAVO HAG PRISTNO Z DRAVO ZRNATO KAVO ZAJAMENO KOFEINA PROSTO

Ali pa je morda le tudi v Lescah kak »potrebenc.

6. Čast Begunjam, da za svoje reveže skrbite.

7. Pole za ločitev nisem podpisal iz razloga, ker sem bil na dopustu in torej odsojen, ko so podpisali pobirali. Naj torej nihče ne misli, da sem računal s kakim »sluščajem«.

8. Solo Lescam privoščimo še enkrat tako veliko, samo...

Te reči so prvo in zadnje, kar sem in bom g. dopisniku »Glasu Naroda« odgovarjal.

Gornik, župnik.

Radio

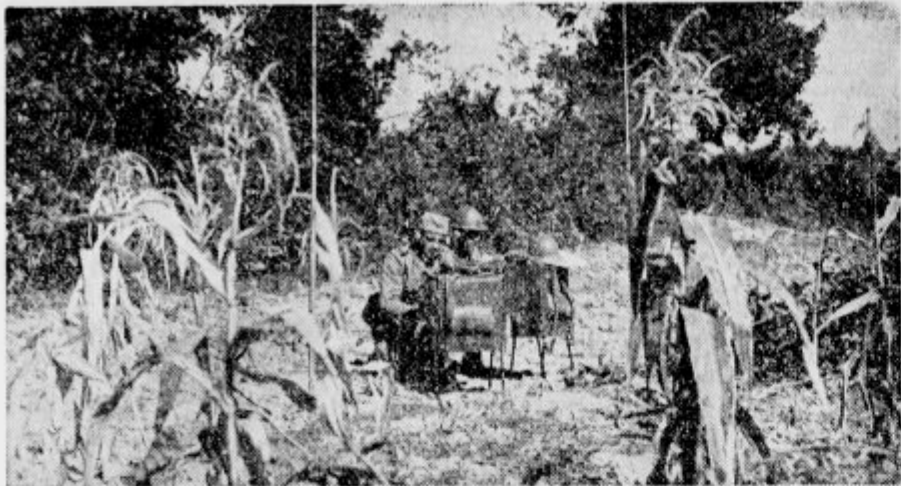
Programi Radio Ljubljana

Petek, 4. oktobra: 11.00 Slovenska ura: Živah v naših narodnih pregovorih 12.00 Operne arije na ploščah (Jagodice Voljak 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, obvestila 13.15 Slike iz narave (plošče) 14.00 Vreme, obvestila 14.05 Slovenska ura: Slovenske vpojne naloge (ga. Kom. L.) 15.30 Poročila na ploščah 16.40 Poročila pravna vprašanja: Kmečka zaščita (dr. Vorkič) 17.00 Čas, vreme, poročila, sporovi, obvestila 19.30 Narodna ura: dr. N. Zupančič, Bela Hrvatska — Bela Srbija (iz Ljubljane) 20.00 Poroči iz Zagreba 22.00 Čas, vreme, poročila, sporovi 22.15 Jaki — svojim rojakom, izpada mandolinskih sekset. — Koniec ob 23.

Drugi programi

PETEK, 4. oktobra: Belgrad: 20.00 Zagreb 22.00 Določene skladbe. — Zagreb: 20.00 Klavirski koncert 21.30 Francoski večer 21.50 Modri vokalni kvartet 22.15 Slovenska glasba. — Dunaj: 17.30 Koncertna ura 19.25 La Gioconda, opera, Ponchielli 20.05 Orkestralni koncert 21.00 Glasbena glasba. — Budimpešta: 19.30 Nika, opera d'Albert 21.15 Glasbena glasba 23.10 Zabavna glasba. — Trst-Milano: 17.05 Glasbena glasba 20.40 Simfonični koncert 21.30 Igra 22.15 Komorna glasba. — Rim-Bari: 17.05 Mandolinski koncert 20.40 Zabavna glasba 22.10 Slovenska glasba. — Praga: 19.20 Orel, opera, Verdi 22.30 Plošče. — Brno: 19.30 Glasbena glasba 20.00 Igra 21.40 Klavirska glasba. — Bratislava: 20.00 Igra in glasbena glasba 21.40 Operna 21.40 Komorna glasba. — Varsova: 20.05 Simfonični koncert 22.30 Plošče. — Psa Nemčija: 20.15 Ro

Slike z vojaških manevrov

Polkovni telefonisti delujejo ob času vojaških operacij.

Inozemski vojaški atašeji zasledujejo razvoj operacij.

Žaloigra sovjetske mladine

Besede resničnosti

V Moskvi je kongres mladinske internacionalne, ki je povsem sličen kongresu kominternov. Boljševiki pa to pot nimajo sreče s svojimi internacionalnimi kongresi. »Zlohotni slučaj« jim zares peklensko nagaja. Ko so kominterni zborovali in so razglasili uničevalno delo med vsemi narodi, tedaj je njih zunanji minister nastopal v Zenevi kot glasnik miru. Medtem ko govorijo zdaj v Moskvi o tem, da samo v sovjetski Rusiji zares kaj storijo za osvoboditev mladine, za njeno srečnejše, kulturno življenje, pa je prišel v svet odlok prosvetnega sovjetskega komisarja, ki nam podaja bolj razločno in bolj resnično sliko dozdavnih dejanj za mladino iz te paradiske države. Ta uradni odlok nam pové, kako je vse šolstvo v sovjetski Rusiji popolnoma propadlo.

Pravega pomena teh dogodkov v Rusiji pa se človek šele zavé, po se spomni, da je politični razvoj Rusije, čigar končna točka je sovjetijska, izvor nezadoščenih želja ruske mladine po izobrazbi. Šele ko je carizem začel uporabljati politično nasilje, da zajezi to mladinsko hotenje po izobrazbi, je iz tega nastalo politično gibanje. Dandanes pa mora sovjetska vlada v svojem odloku neposredno pritrditi, da je bil ves nekdanji odpor mladine zaman, da je šolstvo in vzgoja v primeri s carsko Rusijo — dandanašnji še na slabši poti, da je nazadovalo.

V tem odloku so poedine točke, ki se nam zdijo naravnost nepojmljive. Zaeno pa govorijo zastopniki mladinske internacionalne visokodoneče puhlice v kulturnem delovanju komunizma. Čudovit je ta nastop dveh nasprotij: lepe besede na tej, kruta dejstva na oni strani!

V tej zvezi je jako zanimivo, da si pobliže ogledamo položaj mladine v sovjetski Rusiji. — Največji sovražnik boljševizma je družina, dom; starši in njih vpliv na otroke. Zatorej je bil smoter ta, da je družina treba uničiti. (Torej je vsako pospeševanje ločitve zakona tudi pri nas — že boljševizem. Zlastno, da so sami uradi in sodniki plavali v tem toku. Poznamo slušaje, ko so se, v prejšnjem režimu, ločitve uradnih oseb ni nihče vplival na zakonca, da bi se pobotala, dasi ni šlo za takozvano »sporazumno ločitev«.)

Zasledujemo življenje sovjetskega otroka iz delavske družine. Ko ima tri leta, ga dajo v otroški vrt. Ti malčki imajo ime »oktobrski otrok«. Namesto pravljic, starega, ruskega narodnega blaga; namesto otroških pesmi — se učijo triletni otroci zasmehovalnih, rogajočih pesmi na buržuazijo. — Najprej zapoje tem otročičem tole himno oktobrskih otrok:

Sovjetska Rusija je naš oče,
komunistična stranka je naša mati,
le ta dva imamo — in drugega nič.

Grem k buržuju na obisk
in ga raztreščim kakor blisk.
Le to delamo in drugega nič.

In tako dalje. To so »nedolžne otroške pesme« tri- do petletnih otrok!

Ko ima otrok sedem let, postane »pionir«, in se dejansko udeležuje komunizma. Poglavitna naloga pionirjev je vohunstvo v domači hiši. Karkoli bi starši slabega povedali o vladi, morajo otroci naznaniti oblasti, naznaniti lastne starše. Na ta način so otroci, žal, večkrat rabili svojih staršev. (Tudi to se je nedavno pri nas izvajalo — Poč.) Uspeh sovjetoj je, da imajo otroci posurovelo dušo.

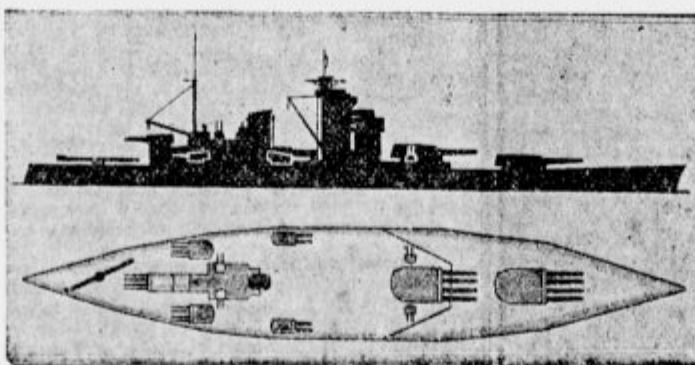
S tako vzgojo je mladina polagoma zločinska in kot zločinske tolpe ogrožajo mesta in vasi. V poslednjem času so se otroški zločini tako razpali po Rusiji, da je morala vlada nastopiti z vsemi sredstvi, s sredstvi, ki jih je časih kar najstrožje obsojala. Uvedli so smrtno kazen za otroke, medtem ko so komunisti povsod drugod na svetu, le v lastnem paradizu ne, zoper sleherno smrtno kazen.

S čimer je ta kongres mladinske internacionalne najboljše označen, je pa kričeče nasprotje med besedami in dejstvi glede na mladino v »domovini boljševiške svetovne revolucije«. Po vsem svetu uporabljajo puhlice o kulturnih napredkih med uporabljajo puhlice v kulturnih napredkih med mladino; v svoji lastni deželi pa niso zmožni ureničiti niti najpreprostejših kulturnih zadev!

Kongres mladinske internacionalne

Moskva, 29. septembra. — Dobro je, če zasledujemo govore, ki so bili na kongresu komunistične mladinske internacionalne. Novo izvoljeni »krmar kominternov« in desna roka Stalina, zloglasni boljševiški priganjač Dimitroff ni pozabil, da je že koj prvega dne kongresa s strastnim govorom zmešal glave navzočnim. Moskovskega kongresa se je tudi udeležil finski komunist Kunsinen, ki je tri in pol ure govoril o uspehih 7. svetovnega kongresa komunistične internacionalne. V prvem delu svojega govora je skušal Kunsinen, po znanem vzorcu potemkinskih vasi, podati

Najbolj oborožena vojna ladja

Francoske pomorske priprave. 2. oktobra so v Brestu spustili v morje oklopnico »Dunkerque«, ki je najbolj oborožena francoska bojna ladja ima 26.500 ton, sprejda v 2 stolpih 8 topov po 33 cm; zadaj 16 topov po 13 cm. Dalje bo na ladji še 40 mrtvaških ragelj, veliko topov in topovi za zračno obrambo. Na sliki sta načrt in senčni obris ladja.

O zgodovini vojska

Kako vreme deluje na zemljevide.

Spricho prirodnih nepravil je človek brez moči, pa bodi, da je to potres ali dež, ki uniči ves človeški trud, kar se je že zgodilo v dobah velikih vojn. — Morda so pretirane besede pisatelja Viktorja Hugoja, ki je o bitki pri Waterlooju napisal: »Če bi ne bilo v noči med 17. in 18. junijem leta 1815 deževalo, bi bila prihodnost Evrope drugačna. Dež je zadostoval, da je bila uničena Napoleonova slava.« — V zgodovini je več takih dogodkov, kjer so vremenske naprtilike odločile o usodi narodov. Kdo se n. pr. ne spominja velike Napoleonove armade na zasneženih in ledenih ruskih poljanah, ki so ovirale pohod armade in ji zadale smrtni udarec? — Ali če pomislimo na uničenje španske armade ob angleški obali? Tudi v krimski vojni so vremenske nepravilke uničile več vojnega brodivja. — Kakor pišejo angleški listi, so bile deževne dobe velikega pomena za razvoj človeštva. Gibanje narodov v Prednji Aziji ob začetku zgodovine človeštva je oviralo samo veliko deževje, ki je narode primoralo, da so se naselili po suhih pokrajinah. — Nasprotno pa pravijo, da sta padla Grčija in Rim večinoma zaradi trajne suše, ki je spremenila velike reke v nezdrava močvirja, kjer se je začela širiti malarija, ki da je ta dva velika naroda tako oslabil, da se nista mogla upirati navalom barbarov. Radi velikih suš so se tudi Huni, Gotje in Avari izselili iz rodniških pokrajin in so romali na vzhod. — Strašne vročine so onemogočale prodiranje Kimberov in Tevtonov zoper Rimljane in perzijski kralj Kserxes je močno trpel zaradi prirodnih nepravil, ko je napadel Grško. Razburkano morje, trganje oblakov, sončni mrki so mnogo pomenili za te vojske. — Kako se je dež vmešal v zgodovino, nam jasno pokažejo bitke pri Crécyju, leta 1346. Ondi so se borili Angleži napram Francozom. A v avgustu so imeli Angleži smolo in so tako trpeli radi suše, da so že hoteli pustiti bojevanje na francoskih tleh. Nenadoma pa je dež pri Crécyju obrnil vojno srečo in je pomagal Angležem, ki so bili v gozdu skriti, da so pobili francosko armado, ki se je morala bojevati na dežju. Posledice te bitke so bile usodne za Francoze in odločilne za vso vojno, ki ji doslej ni bilo ne konca ne kraja. Zaradi dežja, so bili Francozi premagani in dež je povzročil 100-letno vojno z Anglijo, ki je Francijo opustošila.

Leta 1883 je dež preprečil atentat v Ridesheimu. Tedaj je bil ondi svečan narodni praznik, kjer so bile prisotne vse odločilne osebnosti, celo stari cesar in vsi nemški knezi. Atentator je bil tudi ondi in je hotel s peklenskim strojem vse pogrniti v zrak. A mahoma je začelo deževati in užigalna vrstica na stroju je ugasnila. — Ni pa še dolgo tega, ko je velike nemire v Bombayju (kjer je bilo 1500 mrtvih in več ranjenih) čez noč pregnal dež in umiril in ohladil razbeljene butice.

V zadnjih dneh je bilo spet deževje v Abesiniji, ki je povzročilo zavlačevanje začetka vojne in je koristilo diplomatskim zvijačam. Predvsem — pridobili so čas — vsi, Abesinci in Evropa. Le dež je brzdal obe armadi, kakor vidimo še zdaj. — Kdo bi si mislil: majhne drobne kapljice vode, pa ti pokvarijo svetovne načrte, obračajo vojske in zgodovino in rišejo zemljevide po svoji! —

Abesinska strategija -- Guerilska vojna

Abesinska vlada je že popolnoma izdelala svoje strategije obrambne načrte. Poglavitno načelo je, da Italijanom ne daj prilike za kako odprto bitko. Namesto, da bi se abesinske čete kje zbrale v strnjjenih četah, bodo pa razpostavile veliko številno manjših oddelkov (guerilski način vojevanja), ki bodo nameščeni raztreseno po vsem ozemlju, ki ga nameravajo najprej zasesti Italijani. Po mnogih delih dežele se je ta načrt obrambe že začel udeleževati. Na vsakih deset kvadratnih kilometrov vojnega pozorišča bodo majhne skupine kakih 800 mož, ki morajo vztrajati na svoji postojanki, dokler jih ne bi močnejši sovražnik prepodil.

Od tega načina vojevanja menijo pridobiti tele koristi: 1. Čete bodo pod vodstvom takih poveljnikov, ki so doma iz dotične pokrajine in jim je torej tisto ozemlje popolnoma znano. 2. Čete se bodo preživljale z živili dotičnega dela dežele. 3. Spricho zračnih napadov s plinskimi in razstrelilnimi bombami bodo nedotekljivi. 4. Mali oddelki čet bodo tvorili urne edinice, ki bodo prav tako mogli hitro napadati, kakor se prav naglo skriti v gorovja, kjer sovražnik ne bo mogel do njih.

Če bodo ta načrt dosledno izvajali, bo skoraj nemogoče, da bi se Abesinci v kaki veliki bitki spopadli z Italijani. Pač pa bodo skušali Abesinci motiti Italijane v napredovanju in če bi na vsak način ne mogli preprečiti italijanske ofenzive, se bodo skušali splaziti sovražniku za hrbet in mu s pogostimi, manjšimi napadi onemogočiti zvezo z zaledjem.

Ljubitelj živali. Gospod predsednik društva za varstvo živali pelje svojega kanarčka na sprehod.

*
»Zakaj si pa spodil hlape? Ali ni užival svojega zaupanja?«
»Mhm — samo moje vino je užival!«

Gospodarstvo

Za razširjenje soc. zavarovanja

Kot smo že poročali, je bila te dni v Belgradu konferenca glavnih zdravnikov socialnega zavarovanja. Na tej konferenci so sprejeli naslednjo resolucijo: Konferenca glavnih zdravnikov in pristojnih upravnikov krajevnih organov Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani ugotavlja, da je težko stanje v delavskem zavarovanju posledica: 1. ker zakon o zavarovanju delavcev, čeprav je v veljavi že 13 let, ni do danes v celoti izveden, odnosno ker so bile njegove posamezne odredbe izpremenjene v škodo zavarovanja; 2. ker je neizvedeno zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, zaradi česar bolniško zavarovanje nosi dober del bremen tega zavarovanja; 3. ker pri nas stalno padajo delavske mezde, ki danes niti najpotrebnejša minima za golo življenje, zaradi česar se široki sloji delavstva nahajajo v stanju hroničnega gladovanja z vsemi usodnimi posledicami za njih zdravje kakor tudi za zdravje njih družin. To je

istočasno bistvenega pomena za bolniško zavarovanje, ker delavstvo bolj pogosto oboleva ter traja bolezen dalj časa, na drugi strani pa se zaradi tega zmanjšujejo dohodki te panoge zavarovanja. 4. Ker ni uvedeno zavarovanje za nezaposlenost, katere bremena se prav tako deloma prevajajo na bolniško zavarovanje.

Konferenca prosi in apelira na g. ministra socialne politike in narod. zdravje ter kraljevsko vlado, da se

1. zakon o zavarovanju delavstva z dne 14. maja 1922 izvede v celoti.

2. Da se uvede v tem zakonu določeno zavarovanje za onemoglost, starost in smrt.

3. Da se uvede v tem zakonu predvideno zavarovanje proti nezaposlenosti.

4. Da se z zakonom uredi vprašanje minimalnih delavskih mezd.

5. Da se razširi na področje vse države zakon o pokojninskem zavarovanju zaseb. nameščencev.

Gospodarska obnova Jugoslavije

Gyenes Hugo: »Gospodarska obnova Jugoslavije, Belgrad, 1935.« Str. 55

Med številnimi načrti za gospodarsko obnovo Jugoslavije, ki so zadnja leta izšli pri nas, zavzema posebno mesto gornji načrt, ki je izšel te dni in ki vključuje v sebi v zgoščen obliki poleg idej za vsakdanje, tudi ideje za kreditno in denarno sanacijo v naši državi ter s tem podaja enoten svetel sanacijski tako privatnega kakor javnega gospodarstva, v čemer se razlikuje od sličnih do sedaj pri nas objavljenih študij. Zaradi svoje zanimivosti, katero je ta načrtna študija vzbudila med narodnimi gospodarstveniki, podajemo iz gornjega dela glavne misli.

Pisatelj prikazuje uvodoma vzroke gospodarske krize na svetu v povojnih letih. Vzroke tej krizi vidi pred vsem: 1. v preteči masinaciji poljedeljstva in v nesorazmernem razvoju industrije in kupne moči ter v temu odgovarjajočem nesorazmernem ustvarjanju kulturnih in socialnih pogojev, do konca svetovne vojne; 2. v novih gospodarsko-političnih smernicah po vojni nastalih držav, ki so šle preko vseh velikih naravnih in zakroženih gospodarskih področij, ustvarjenih pred vojno in potebnih nove gospodarske meje (avtaristična politika); 3. v glavnih bremenih (reparacije) premaganih držav, kar odgovarja neracionalnemu gospodarstvu in nesmotrni državno-finančni politiki zmagačih držav; 4. v sanacijski politiki domače valute, ker so se mlade agrarne države vse preveč posluževale zunanjih posojil. V teh vzrokih vidi pisec obsežne pojave krize. Vse, kar se danes dogaja, je le posledica gornjih vzrokov. Padec cen poljedelskih proizvodov je na eni strani posledica relativne hiperprodukcije (nesorazmerno padanje kupne moči) in zaradi tega nemogočnosti zmanjšanja proizvodnje v poljedelstvu na drugi strani (prevelika ponudba). Daljna posledica v zvezi s padcem cen agrarnih držav (za agrarne proizvode) in v zvezi z ukinitvijo reparacij, so deficiti državnih proračunov, čemur je sledila doba posojil, ki postajajo na celotni svetovni ena najtežjih ovir za normalizacijo gospodarstva. Dolgov agrarni narod niso v stanju izplačati, ako se ne dvignejo cene poljedelskih proizvodov, a te cene se morejo dvigniti samo, ako se poljedelstvo omeji v svoji proizvodnji. V to svrhu bi bil potreben načrt (za eno desetletje), po katerem bi tako agrarne kakor industrijske države našle z zmanjšanjem svoje proizvodnje zmožnosti in v pravični porazdelitvi v izmenjavi dobrin, na temelju kompenzacij, ono blagostanje, ki je potrebno, da se dvigne življenjski standard najširših mas, na katerem bi se ustvarila aktivnost trgovske bilance.

V naslednjem poglavju stopa pisec iz teorije na realna tla, vidi potrebo zgodovinske zornice gornjih načel. Vse dotlej pa gleda v prilagoditvi gospodarstva reda, na podlagi obojestranih razmer, gornjim pravcem, glavno nalogo ekonomske politike pri nas. Politiko avtarizacije zamenjuje s politiko lastne samopomoči, ki obstoji v delni mobilizaciji narodnega premoženja. To nalogo si zamislija v skladu z interesi našega gospodarstva, na zelo izviran način. Prvi korak k notranji sanaciji vidi avtor v razdvojitvi poljedeljstva na poseben način, ki nima nič skupnega z doslej objavljenimi načini. Pisec, predlaga, da se celokupni kmetijski dolgovski okoli 10 milijard dinarjev takoj likvidirajo in s tem bi odpadle 2,4 milijarde dinarjev (beneficij: 24% redukcija dolga — glavnice — po uredbi, ako se takoj izplačajo), kar bi pomenilo zmanjšanje narodnega premoženja za 2,4 milijarde dinarjev. Država bi konvertirala te dolgeve s pomočjo nove emisije novčanic s pokritjem intabuliranih hipotek, s čemer bi mobilizirala celokupni blok zamrznjenih agrarnih hipotekarnih posojil. To bi se izvršilo na sledeči način: država bi odkupila vse kmečke dolgeve (hipotekarne in ostale) v obliki hipotekarnega posojila za dobo 30 let po 3%. V prvih petih letih bi se odplačevanje dolga in obresti odložilo, dočim bi se v tem času narasle obresti enakomerno porazdelile na 25 letne obroke. Tako konvertirani dolgovski in obrestni bi se intabulirali na hipoteko, a nove intabulacije bi se prepovedale. Država bi izdala posebno hipotekarno valuto v višini stvarnih dolgov (glavnice, obresti in stroški), in to v edinicah po 100, 500, 1000 in 10.000 dinarjev, ki bi imeli značaj zakonitega plačilnega sredstva. Ako bi kapital, ki je postal prost pri razdvojitvi zemlje, ne zadostal postavljenim ciljem, potem bi se mogel vzeti v obzir odkup drugih nepremičnin (retna premoženja, privatne hiše, tovarne itd.). S tem bi se popolnoma pokrili sankcijski program. Dispozicijski fond, ki sestoji iz eskontiranih obrestni in vsot, namenjenih za pokritje stroškov, bi omogočil potrebno zamenjavo novčanic Narodne banke, ki se nahajajo v prometu, kakor tudi za pokritje stroškov te transakcije. Z izdajo hipotekarne valute bi izgubile v določenem roku novčanic Narodne banke svojo vrednost. Emilirana hipotekarna valuta bi se sukcesivno jemala zopet iz prometa v izmeri plačanih amortizacijskih kvot ter zamenjavala z novčanicami Narodne banke vse do kraja 30 let, ko hipotekarna valuta preneha biti zakonito plačilno sredstvo. Rezultati, ki bi se pokazali iz te transakcije bi izgledali konkretno: vsota za sanacijo dolga 16 milijard dinarjev, znesek eskont obrestni od 2,4 milijarde, letno 3,84 milijard, skupna 19,84 milijard dinarjev. Ker znaša danes novčani obrok Narodne banke 4,4 milijarde Din. bi bilo po gornjem načrtu (ostali bi samo kovani denar v prometu) potrebnih še 4,4 milijarde za izmenjavo denarne zaloge Narodne banke in 0,44 milijarde Din za kritje stroškov pri izdajanju novih novčanic in transakcije, skupno tedaj 4,84 milijarde dinarjev. Ker znašajo eskontirane obrestni (vidi zgoraj) 3,84 milijarde Din, bi morali prišteti tedaj samo še eno milijardo di-

narjev ali: potrebnih bi bilo skupaj 20,84 milijard dinarjev novčanic. — S tem bi se likvidirali kmetijski dolgovski in vprašanje kmetijskih dolgov bi bilo pri nas definitivno rešeno.

V zadnjih poglavjih zahteva avtor združenje izvestnih državnih gospodarskih podjetij (razredne loterije, Prizada, izvoz tobaka itd.). Zahteva tudi podzavljenje zastavljalnic, monopol za predelavo opija in za proizvodnjo paprike. Državni intervenciji predpisuje meje. Država naj odstranjuje tehnične ovire in težave prehodnega značaja in čim je ta njena naloga izpolnjena, naj se omejuje zgolj na nadzorstvo v socialnem interesu, dočim naj vse ostalo prepusti privatni iniciativi. N—g.

Stanje Narodne banke

Dne 30. septembra je bilo stanje Narodne banke naslednje (vse v milj. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. septembra):

Aktiva: zlato v blaginjah 1.273,24 (plus 5,86), zlato v inozemstvu 77,66 (plus 5,26), valute 0,06 (—0,11), devize 45,44 (plus 1,3), skupno podlaga 1.396,4 (plus 12,5), devize izven podlage 280,5 (plus 21,0), kovani denar 250,25 (—22,55), posojila: menična 1.538,97 (plus 9,28), lombardna 268,84 (plus 4,53), skupno posojila 1.807,8 (plus 13,8), prejšnji predujmi državi 1.679,1 (plus 0,17), efekti rez. fonda 1.264,1 (—1,0), razna aktiva 490,83 (plus 10,1).

Pasiva: bankovci v oktobru 4.777,13 (plus 123,2), drž. terjatve 2,4 (—2,5), žirovni računi 596,9 (—60,6), razni računi 662,6 (—31,0), skupno obveznosti po vidu 1.261,93 (—94,1), obveznosti z rokom 214,7 (—2,0), razna pasiva 243,9 (plus 6,9).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 6.039,05 (plus 29,1), skupno kritje s primom 1.794,35 (plus 18,07), od tega samo v zlatu v blaginjah s primom 1.696,1 (plus 7,54), skupno kritje 29,71% (29,58% v prejšnjem izkazu), od tega samo v zlatu 29,09 (27,09) odstotkov.

Pričutni izkaz prinaša znatno povečanje našega zlatoga in deviznega zaklada, za skupno 33,5 milj. Din brez primar, oziroma s primom za 89 milj. Din. Istočasno pa se je zaradi potreb ultimna povečal eskont, vmanjši meri tudi lombard. Nadalje se je znatno povečal obtok bankovcev, kateremu je stalo nasproti manjše zmanjšanje naložb pri banki a vista. Skupni odstotek kritja se je izboljšal kljub dvigu obveznosti, katere je treba kriti, dočim je samo zlato kritje ostalo neizpremenjeno.

★

Nova delniška družba. Trgovinsko ministstvo je odobrilo osnove delniške družbe »Sanatorij Avala« v Belgradu, ki namerava zgraditi na Avali sanatorij za živčne bolezni. Glavnica znaša 1 milj. Din (1000 delnic po 1000 Din nom.). Vpis delnic bo 5. oktobra, ustanovni občni zbor pa 7. oktobra. Pri vpisu se plača 500 Din in 50 Din za ustanovne stroške.

Inozemski kapital v našem rudarstvu. Trgovinsko ministstvo je dovolilo osnove podružnice v Jugoslaviji družbi »Podrinski združeni rudniki«, katere glavni sedež je v Londonu. Angleški naziv družbe je Podrinje Consolidated Mines Limited. Podružnico bosta podpisovala vsak posebej J. A. Maler in George Selens. Glavnica podružnice znaša pol milijona dinarjev.

Borza

3. oktobra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Curia in Prage, narasle je Newyork, dočim so Amsterdam, Bruselj, London, Pariz in Trst popustili. V zasebnem kliringu je avstrijski šiling ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen na 8,58—8,68, dočim se je na zagrebški borzi uvrstil na 8,575—8,675, na belgrajski pa na 8,5829—8,6829. Grški boni so notirali v Zagrebu 31,15—31,85, v Belgradu pa 31,50 bl. Angleški funt se je v Zagrebu uvrstil na 232,70—234,30, v Belgradu na 232,82—234,42. Španska pezeta je v Zagrebu notirala 5,56—5,66, v Belgradu pa 5,70 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2958,87—2973,47, Berlin 1755,63—1769,50, Bruselj 737,75—742,81, Curib 1424,22—1431,29, London 213,63—215,68, Newyork 4338,58—4374,89, Pariz 288,03—289,47, Praga 181,05—182,16, Trst 355,03—358,11.

Celotni promet brez kompenzacij 31.631 Din. Curib. Belgrad 7, Pariz 20,23, London 1503,25, Newyork 307,25, Bruselj 51,85, Milan 2497,5, Madrid 4192,5, Amsterdam 207,75, Berlin 123,40, Dunaj 57,55, Stockholm 77,60, Oslo 75,60, Kopenhagen 67,10, Praga 12,72, Varšava 57,80, Atene 2,90, Carigrad 2,45, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,63, Buenos Aires 0,84.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes čvrsta, kar se je poznalo posebno na belgrajski borzi, kjer so tečaji znatno narasli ter je bil tudi znanen promet. Manj ugodno je bilo razpoloženje na zagrebški borzi, kjer manjkajo tečajji več papirjev in je tudi promet zelo slab.

Ljubljana: 7% inv. pos. 75—76, agrarji 45—46, voj. škoda promptna 356—357 (353), 10, 11, 12. 357 bl., begl. obv. 60—61,50, 7% Bler. pos. 69 bl. — Delnice: Priv. agr. banka 228—230, Trboveljska 100—110, Isis 40 bl., Osj. sladk. tov. 130—140.

Belgrad. Drž. pap.: 7% inv. pos. 80—81 (80), agrarji 45,75—46,50 (46), vojna škoda promptna 357,50—358,50 (358, 356), 11. 357,50—358 (357), 12.

Sport

Nogometni sodniki in sportno občinstvo

Preteklo nedeljo je bilo zopet dosti razburjenja na igrišču Primorja o priliki tekme Primorje: Gradjanski. Razburjenje je povzročil sodnik, ki je s svojimi odločitvami v drugi polovici igre spravil iz ravnovesja večino gledalcev. Ne bom se bavil z vprašanjem sojenja nedeljske tekme, temveč hočem le ožgostiti razmere, v katere je zašlo vprašanje nogometnih sodnikov in pa obnašanje mladine. Kam bo prav za prav to dovedlo, če se ne bo našla energična roka, ki bi to gnihlo iztrebila iz naših nezdravih sportnih razmer, si lahko mislimo.

Slovenci smo bili pač vedno taki, da svojim ljudem nismo nikoli hoteli toliko zaupati kakor kakemu tujcu in če je bil naš človek še tako dober. In tudi tujemu blagu, in vsemu, kar je prišlo od drugod, smo dali prednost, četudi smo sami doma napravili boljše stvari. Na kratko: do samega sebe smo bili in smo še vedno nezaupljivi, namesto da bi se skušali uveljaviti, kakor to znajo in delajo tujci. Ne mislim trditi, da bi ne bilo ono, kar pride od zunaj, tujatam boljše od našega, vendar imamo tudi doma dosti neprimerno boljše od onega, kar importiramo od drugod. In še to ni dovolj tehten vzrok, da slabše domače stvari nadomeščamo z dražjimi zunanji. Edino v primeru, če bi naše narodno gospodarstvo ali naše življenje zaradi tega trpelo, lahko tako postopanje opravičimo.

V sportu se pa to še potencirano izvaja. Če je kolikaj važnejša tekma, že mora priti sodnik iz Zagreba, Splita, Belgrada ali celo iz inozemstva. Ali si ne dajemo s tem sami izpričevalo o svoji nesposobnosti? Ali ni to žalostno? Zato se ne smemo prav nič čuditi, če nas oni v Zagrebu obmetavajo z raznimi Kranjci itd. Kadar gre za prestiž ljubljane ali za prestiž slovenskega sporta, je treba pokazati enotnost, je treba pozabiti na vse spore, ki so med posameznimi osebam, klubi ali sportnimi instancami. Ali nas še niso Zagrebčani naučili tega? Samo pogledimo jih, kako oni drže skupaj, kadar gre za prestiž hrvatskega sporta. In pri njih ohranimo med njimi tudi ni vse tako rožnato, kakor bi nepoučen opazovalec na prvi hip mislil.

Zaradi tega trpi vse naše sportno gibanje, tako da ne moremo napredovati. Toliko mladine in tako sposobne, kakor je imamo ravno Slovenci tako si upam trditi — je ne najdemo zlepa pri kakem drugem narodu. Toda svojih sil ne more

razviti in svojih zmožnosti ne uveljaviti, ker jo vodstva naravnost ovirajo pri njenem delu. Razni prepriji in zakulisne borbe ubijajo sleherni še tako dober našrt in največjega idealista. Napredek, oziroma premoč enega nad drugim se hoče uveljavljati pri zelenih mlajh na najrazličnejše načine. Jasnó, da tako ne moremo pričakovati kakih posebnih uspehov na sportnem polju.

Prav posebno važno pa je danes vprašanje sodnikov. Ta stvar je danes že tako zavožena, da človek res ne ve pravega izhoda. Če je sodnik še tako objektivni in naj sodi še tako odlično, prav gotovo mu bodo oni, ki se ne strinjajo

Mali oglasi

Redka prilika za ugodne nakupe!

Rudarska zajednica r. z. o. z. v Prevaljah bo razprodajala v petek, dne 18. oktobra 1935 ter po potrebi v soboto, dne 19. oktobra 1935

na prostovoljni javni dražbi

nad dvesto inventarnih predmetov. Iz proste roke prodaja Rudarska zajednica 10 večjih stanovanjskih poslopij in 18 delavskih hišic, vse po izredno nizkih cenah.

Seznami in informacije so na vpogled v pisarnah Delavske zbornice v Ljubljani in Mariboru. Rudarska zajednica r. z. o. z. v Prevaljah.

Prireditve

16. vinski trgatav

prireditve pekovski pomočniki dne 5. oktobra 1935 ob osmih zvečer v salonu hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti — na katero vabijo cenjeno občinstvo. Vstopnina 4 Din. Igra jazz

Službe iščejo

Vzgojiteljica

otrok, mlada, išče službo. Zna perfektno francoski in španski jezik. Opravljala bi tudi lahka hišna dela. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12247.

Trgovski pomočnik

dobro verziran v mešani stroki, išče službo kjerkoli. Prakso ima tudi v lesni trgovini. Naslov po ve upravi »Slovenca« pod št. 12245.

Službodobe

Služkinjo

pošteno, za hišna dela — lahko začetnica — sprejem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12248.

V večjo trgovsko hišo

na deželi sprejemmo izobraženo dekle, večšo snazhenja, likanja, nekoliko šivanja, s kavčijo 2000 dinarjev, za prevzem gostilne na račun. Prednost imajo prodajalke, ki imajo veselje do boljše gostilne. Nastop takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poštena« št. 12259. Tudi naslov istotam. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10

Pouk

Akademik instruiira

Za uspeh jamči brezpogojno. Tudi za stanovanje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 12016. (u)

Jamčim

za uspeh pri instrukciji. Tudi za stanovanje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Akademik« 12265.

Likovič Joža:

Na jezerišču

Po Marijinem zvonjenju se je potegnil prvi blisk, tanek in zloben: oslinil je ledja oblakov s slepečo lučjo in minil v viharnih višavah.

Anžol se je žuril domov; zabihel se je pri pospravljanju krme ter repkanju pese in strniščne repe. Svakinja Lena, ki je po odhodu Franke še vedno opravljala gospodinsko delo, je morala ostati doma pri živini; šiški so se začeli suvati, treba je bilo paziti na nje, nič več niso marali stare. Janez se je le poredkoma vračal z železnice; sedaj dela na Štampetovem mostu onstran Verda. Franca pa je docela pozabila na dom; v Margovi gostilni se počuti dobro; včrpih pošlje po potovski srebrni petak, pove, da ji gre dobro, ter je zdrava in zadovoljna. Ljudje so govorili drugače, tudi sam ne more pozabiti tistega večera na šmarno nedeljo. Višarsko svečko je zaobljubil žalostni Mariji na Gori, če se vrne Franca domov poštena in zvesta... Tako je osamel sredi leh in težav. Po zadnji povodnji je požgal tisti grčiček nad vretjem in zavrnil malo šotišče, na katerem se že smehljala jezenska ajda, tista črna s temnordečimi očesi. Ajda, ajdica, vsa medena in mehka! Bog ji prizanesi s poplavo. Sredi razvnetega premišljevanja so ga zdramili nagli koraki opotekajočega se neznanca. Beraška malha se je pojavila kraj njega, vesel se je zavzel za popolnega:

»Lej ga, Kolotajčka! Kam pa tako urno? Otep slame dobiš tudi pri meni.«
Berač je veselo pomežiknil in pomajal z brado: »Le poženi, Joželj! Nocoj bo huda ura, Bog nam prizanesi s treskom in vodo. Preden ležem, ne pozabi obrniti suknje; odveži živino in glej. Ko sem zjutraj pod Goričico obiral roso, je v

Prodamo

Volna, svila, bombaž stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Hubertus plašči

nepremočljivi — otroški 165 Din, za odrasle 250 Din, v vseh barvah, pri Preskerju, Sv. Petra c. 14.

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Slamorenice, geplje,

stiskalnice in mline za sadje, plugje in brane, kotle za žganje kruha in živalsko krmo, jermena, štedilnike, železne peči, vodovodne cevi, črpalke za vodo in gnojnice, ves stavbeni material — nudi najugodnejše trvdka Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. Zaloga potrebščin za čebelarstvo, mlekarstvo in sadjarstvo. Nakup starega železa in drugih kovin. Monopolna zaloga razstreljiv, vžigalnih kapič in vrvic. (l)

Spalnice, jedilnice,

kuhinske opreme, stolce vseh vrst, za takojšnje dobave zajamčeno kupite pri Novak, Vetrinjska 7, Koroška 8. (l)

Sirile »Slovenca«!

Renier, Podčetrtek. (l)

12. zvezek

VELIKEGA HERDERJA

je tu! V petih letih je bil ustvarjen ta veliki nemški leksikon

12 zvezkov 1 atlas

180.000 pojasnil v tekstu nad 20.000 slik

Naročite pri najbližji knjigarni 40 strani obsegajoči prospekt »Brücke ins Leben«, ki vam ga dopošljejo zastonj in brezobvezno.

Naročilnica

Podpisani prosim, da mi založništvo HERDER, FREIBURG im BREISOAU brezplačno pošlje potom knjigarne

prospekt »Brücke ins Leben«

Točen naslov: _____

Jabolka

kisla, trešana, za mošt — vsako količino — ponudim po najnižji ceni. — Renier, Podčetrtek. (l)

Rabljena kolesa

damska in moška, kupite najceneje (tudi na obrokel) pri »Promet«, nasproti križanske cerkve. (l)

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša sestra, oziroma svakinja, teta in stara teta, gospa

Frančiška Butalič roj. Pehani

vdova kanclista

dne 2. oktobra 1935 ob pol 6 zvečer po mukopolnem trpljenju, previdena s sv. zakramenti, v 85. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb bo dne 4. oktobra ob 4 popoldne iz hiše žalosti Solska ulica št. 6 na novomeško pokopališče. — Sv. maša zadušnica se bo brala v frančiškanski cerkvi v soboto 5. okt. ob 7 zj.

Novo mesto, dne 2. oktobra 1935.

France, Alojzij in Friderik, bratje — in ostalo sorodstvo.

Antonija Pohleven naznanja v svojem in v imenu ostalih sorodnikov, da je njen srčno ljubljani in dobri soprog, brat, svak in stric, gospod

Jurij Pohleven

delovodja

v četrtek, dne 3. oktobra 1935, po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 5. oktobra 1935 ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti Strelška ulica 33 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1935.

vedno mlad nasmeh...

Lepi in zdravi zobje so jasan znak mladosti lical V interesu Vašega zdravja in Vaše lepote je potrebno, da negujete svoje zobe z uporabo izdelka GIBBS, ki dosega že desetletja popolne uspehe.

MILO ali PASTA za zobe GIBBS, čisti temeljito zobe na znanstven način, tako da postanejo zobje popolnoma beli in svetli, ne da bi bili pri tem tudi najmanj poškodovani.

Zapomnite si:

MILO IN PASTA ZA ZOBE

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Hinko Mayer in drug, Zagreb.

Tinčkove in Tončkove prigode

145.

Hudobni duh gre iz Tinčka...

Da bi imelo takšne čaranje in zaklinjanje hudobnega duha res kakšen uspeh, se nam prav malo verjetno zdi. Ljudožrski zdravnik-čarobnjak pa je bil na žive in mrtve prepričan, da je njegov ples in njegovo razbijanje po kolčih preplašilo hudobnega duha, ki se je baje utaboril v Tinčku.

Na drugi sliki vidite, kakšen je bil po mnenju ljudozrškega zdravnika tisti hudobni duh... Pa naj bo s tem »hudobnim duhom« kakor že hoče, resnica je, da se je slednjič tudi Tinček predramil iz globoke omedlevice. Ko pa je odprl oči in zagledal pred seboj neznanca pošast, bi bil kmalu spet od groze omedlel.

trudne oči? Anžol je napeto pričakoval...

Zunaj so se potuhnjeno bližale vode in se plazile skozi nepristopno bičevje, kamor so si upale le glasne divje raze; grabile so mah, slastno otipavale ajdove lehe, zalile jamliče, se previdno grizle v njivo, trgale črno barsko zemljo, dvigale gomile krompirja in nekoliko postale pred cesto, dokler se niso spustile preko nje in zalile šotišča. Od neprestanega požiganja se je ujedel tudi ta grčiček kraj ceste, voda se je nemoteno razlila proti Zablaticam!

»Na trdino, Anžol! Povodenje!« so se oglašali zahtevni klci pred hišo. Nekdo je udaril na okna, tuja žival je zamukala, spodnji štihe je bežal pred vodo. Anžolova sta planila k oknu, spotoma natknila delovno obleko in zatrnila luč. Na pragu je stal premočen sosed ter tiščal k sebi otroke in žival, ki je silila nazaj v pogubo. Vsa vas si je pomagala, da se čimprej reši pod Nagličeve staje, kamor ne more voda. Kmetje so presenečali drug drugega z žalostnimi novicami o nastopajoči povodnji.

»Pri nas je dvignila voda že prag in pod v veži.«

»Naša ledinca je zalita.«

»Frtičarjevi prašiči so utonili.«

»Voda, voda!«

V dežju so se zgubljale družine, bežeče pred viharjem in vodo. V težki negotovosti Anžol ni vedel, česar bi se lotil. Spomnil se je Franke in Janeza, kako ju pogreša! V nesreči je osamel, s težko slutnjo je mislil na oba. Križan blisk ga je opozoril na nevarnost. Skočil je v hlev, odvezal prestrašeno kravo in jo prignal v vežo. Lena je iskala pujske, ki so se skrili po kotih. Huda svinja je ni pustila blizu, sunila jo je v roko, da je ugasnila leščerba.

(Dalje sledi.)